อนุสรณ์

พลเอกหญิง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงนำคณาจารย์และนักเรียนนายร้อย จปร. ทัศนศึกษา

วัดมังกรกมลาวาส (เล่งเน่ยยี่)

ถนนเจริญกรุง กรุงเทพมหานคร

วันอังคารที่ ๑๖ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๔๕

อนุสรณ์

พลเอกหญิง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงนำคณาจารย์และนักเรียนนายร้อย จปร. ทัศนศึกษา

วัดมังกรกมลาวาส (เล่งเน่ยยี่)

ถนนเจริญกรุง กรุงเทพมหานคร

วันอังคารที่ ๑๖ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๔๕

龍蓮寺住持仁晁大師

พระคณาจารย์จีนธรรมปัญญาจริยาภรณ์ (เย็นเชี้ยว)
เจ้าอาวาสวัดมังกรกมลาวาส

คำปรารภ

เนื่องในวโรกาสที่พลเอกหญิง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ทรงนำคณาจารย์และนักเรียนนายร้อย จปร. ชั้นปีที่ ๕ ทัศนศึกษาเขตพื้นที่เยาวราชและวัดมังกรกมลาวาส ในวันอังคารที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ นี้ เพื่อเป็นการฉลองพระราชศรัทธาอาตมภาพจึงจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ถวาย เป็นประวัติสังเขปเกี่ยวกับพระพุทธศาสนามหายานและประวัติคณะสงฆ์จีนนิกายในประเทศไทย ประวัติวัดมังกรกมลาวาส พร้อมด้วยประวัติพระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ พระอรหันตสาวกและเทพเจ้าที่ชาวจีนเคารพบูชา อันมีประดิษฐานอยู่ภายในวัดมังกรกมลาวาสอยู่แต่เดิม ประวัติของเทพเจ้าบางองค์อาจเป็นตำนานเทพ แต่เมื่อศึกษาวิเคราะห์ตามธรรมาธิษฐานแล้วก็จะมองเห็นปรัชญาธรรมของมหายานอย่างลึกซึ้ง หรือแม้องค์ที่เคยเป็นบุคคลมีตัวตนจริงในประวัติศาสตร์จีนก็ล้วนทรงคุณธรรมอันสูงส่ง จึงได้รับการยกย่องเคารพบูชาอย่างเทพเจ้า เช่นเทพเจ้ากวนอูและฮั่วท้อเซียนซือ เป็นต้น

ก็สมเด็จบรมบพิตรพระองค์นี้ทรงเป็นปราชญ์ มีพระราชหฤทัยใฝ่ศึกษาวิทยาการต่างๆ รวมทั้งประวัติศาสตร์ ภาษาและวัฒนธรรมจีนเป็นที่ยิ่ง ดังเป็นที่ปรากฏแก่มหาชนโดยทั่วไปแล้ว พระองค์เสด็จฯ มาดีแล้ว อาตมภาพและพระสงฆ์วัดมังกรกมลาวาสขอถวายพระพร ขอจงทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน

(พระคณาจารย์จีนธรรมปัญญาจริยาภรณ์)
เจ้าอาวาสวัดมังกรกมลาวาส
๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕

ถนนเยาวราชในอดีต

(ภาพจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ)

ประวัติ
ชนชาวจีนภายใต้พระบรมโพธิสมภาร

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ชาวจีนรู้จักดินแดนสุวรรณภูมิตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่นและเริ่มติดต่ออย่างจริงจังกับชนเผ่าที่ปกครองอยู่ในสมัยราชวงศ์ซุ้ยเรื่อยมาจนถึงราชวงศ์ถัง ระยะเวลาดังกล่าวชนชาวไทยยังมีถิ่นฐานอยู่ทางใต้ของจีน ต่อมาได้อพยพหาหลักแหล่ง และรวบรวมกำลังตั้งอาณาจักรขึ้นเรียกว่าอาณาจักรสุโขทัยตรงกับปี พ.ศ. ๑๘๒๐ ครอบครองดินแดนส่วนหนึ่งของแหลมสุวรรณภูมิ เนื่องจากชาวไทยเป็นชาติที่มีความสัมพันธ์กับชนชาวจีนอย่างใกล้ชิด ดังนั้นเมื่อตั้งอาณาจักรสุโขทัยขึ้นก็ได้มีนักแสวงโชคชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในอาณาจักรสุโขทัยมากขึ้น ส่วนใหญ่เป็นชาวมณฑลกวางตุ้ง และมณฑลฮกเกี้ยน ซึ่งเป็นมณฑลที่อยู่ชายทะเลภาคใต้ของจีน

ตามพงศาวดารราชวงศ์หงวนในปี พ.ศ. ๑๘๓๗ จักรพรรดิกุบไลข่านได้ทรงส่งราชทูตมาเจริญสัมพันธไมตรีกับไทย ในปีต่อมาไทยก็ได้ส่งราชทูตตอบไปเช่นกัน ตั้งแต่นั้นมาการติดต่อทางการทูตและเรือสินค้าในระหว่างสองประเทศก็เจริญขึ้นเป็นลำดับ และก็เจริญขึ้นอย่างยิ่งในกรุงศรีอยุธยาตอนต้นซึ่งตรงกับปลายราชวงศ์หงวนและต้นราชวงศ์เหม็ง

ครั้นถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายชาวจีนได้อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารมากขึ้น พระมหากษัตริย์ได้ทรงมีพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานที่ดินหลายแห่งทั้งในกรุงและนอกกรุงให้เป็นที่ตั้งภูมิลำเนาของชาวจีน เช่นตำบลสวนพลูใต้ใกล้วัดพนัญเชิง และในกำแพงพระนคร มีอีกหลายแห่งดังปรากฏในจดหมายเหตุว่าด้วยแผนผังกรุงศรีอยุธยา เมื่อยังเจริญรุ่งเรืองตอนหนึ่งว่า *"...ย่านนายก่ายเชิงสะพานประตูจีนไปเชิงสะพานนายก่าย เป็นย่านจีนอยู่ตึกทั้งสองฟากถนนหลวง นั่งร้านขายของสรรพเครื่องสำเภา ไหม แพร โถ ชาม เครื่องสำเภาครบ..."* ย่านสามม้าแต่เชิงสะพานนายก่ายตะวันออกไปถึงหัวสะพานมุมกรุงเทพมหานคร จีนทำเครื่องจันอับและขนม ทำโต๊ะเตียง และถังน้อยใหญ่และทำเครื่องเหล็ก มีตลาดขายสดเช้าและเย็น ชาวจีนเหล่านี้บางคนก็ได้เข้ารับราชการจนเป็นถึงขุนนางก็มี และได้ทำการสนองพระเดชพระคุณพระบรมโพธิสมภารทั้งด้านศาสนจักรและอาณาจักร เช่นในแผ่นดินสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๒ เจ้าสามพระยาเมื่อทรงสถาปนาพระปรางค์ใหญ่วัดราชบูรณะ ก็มีชาวจีนโดยเสด็จพระราชกุศลสร้างพระพุทธพิมพ์จำนวนมหาศาลบรรจุไว้ในกรุใต้องค์พระปรางค์ เป็นต้น และเมื่อสมัยพระเจ้าเอกทัศมีข้าศึกมาล้อมกรุง หลวงอภัยพิพัฒน์ขุนนางจีนบ้านนายก่ายรับอาสาคุม

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕
ในฉลองพระองค์แบบจีน

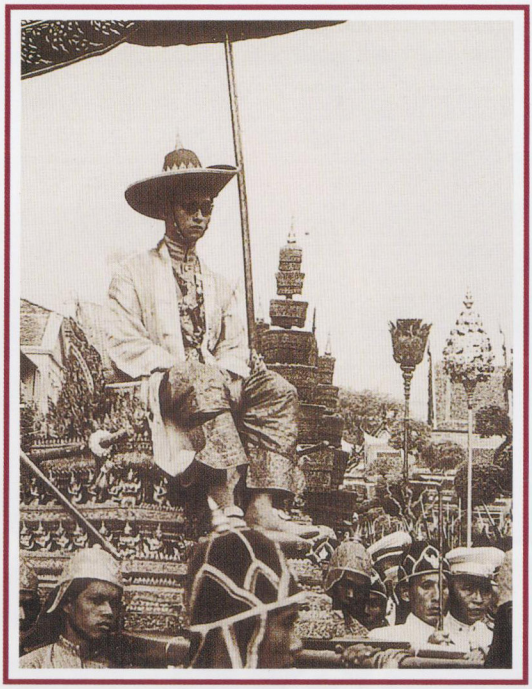

กองทัพจีนจำนวน ๒,๐๐๐ คน ไปรบข้าศึกที่ตำบลทะเลหญ้า ต่อมาได้คุมกองทัพจีนไปตั้งค่ายสู้รบข้าศึกที่คลองสวนพลู และเมื่อเจ้าพระยากำแพงเพชร (สิน) ซึ่งเป็นลูกชาวจีนที่เกิดในประเทศไทยเห็นว่ากำลังฝ่ายไทยไม่พอต้านทานข้าศึก จึงคุมสมัครพรรคพวกมีทั้งไทยและจีนตีฝ่าข้าศึกไปตั้งต้นทางภาคตะวันออก แล้วรวบรวมกำลังทั้งไทยและจีนขับไล่ข้าศึก จนตั้งกรุงธนบุรีขึ้นเป็นราชธานีได้สำเร็จ และพระยากำแพงเพชร (สิน) ปราบดาภิเษกขึ้นเป็นสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ปรากฏว่าในปีแรก พ.ศ. ๒๓๒๕ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ดำริ

จะสร้างพระบรมมหาราชวังบนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณที่ตรงนั้นเป็นที่อยู่ของพวกจีนอย่างคับคั่ง มีพระยาราชเศรษฐีขุนนางจีนควบคุมอยู่ จึงโปรดให้ชาวจีนอพยพไปตั้งบ้านเรือนใหม่บริเวณวัดสามปลื้มเป็นต้นไป ซึ่งปัจจุบันเรียกว่า สำเพ็ง ตำบลสำเพ็งจึงเป็นศูนย์กลางย่านชุมชนของชาวจีนตั้งแต่สมัยนั้นจนถึงบัดนี้ และในสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๓) ปรากฏว่าความสัมพันธ์ทางศิลปะระหว่างไทย - จีน มีมากยิ่งกว่ารัชกาลใดๆ ดังตัวอย่างที่ปรากฏในบรรดาอารามต่างๆ ซึ่งพระองค์ทรงสร้างศิลปะไทยจีนประยุกต์ เราจะพบศิลปะแบบจีนปรากฏอยู่ทั่วไป ตั้งแต่รูปศิลาหรือแม้แต่ลายกนกอย่างตามอุโบสถ และประตูหน้าต่าง เป็นต้น

ชาวจีนที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาและลัทธิขงจื๊อ ลัทธิเต๋า ปะปนกันไป พระพุทธศาสนาที่นับถือก็เป็นลัทธิมหายาน ยังไม่ปรากฏในสมัยสุโขทัย หรือสมัยอยุธยา สมัยธนบุรี ว่ามีวัดหรือพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาฝ่ายจีนขึ้นในสมัยทั้งสามดังกล่าวเข้าใจว่าจะมีก็แต่ศาลเจ้าเทวาลัยจีนเท่านั้น การบำเพ็ญกุศลตามจารีตทางพระพุทธศาสนาชาวจีนคงอาศัยวัดไทยนี่เอง เพราะเป็นศาสนาเดียวกัน แม้จะเป็นคนละนิกายก็ตาม

ชาวไทยและชาวจีนในประเทศไทยก็เปรียบเสมือนสายเลือดเดียวกัน ต่างมีพระมหากษัตริย์องค์เดียวกัน อยู่ในแผ่นดินไทยเหมือนกันจึงมีความแน่นแฟ้นกันมาช้านาน

ฉะนั้นในทุกๆ ปี ชาวจีนจะร่วมกันจัดริ้วขบวนเพื่อถวายพระพรแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งแสดงออกถึงความจงรักภักดี และซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระบูรพมหากษัตริย์ทุกพระองค์

ประวัติ
คณะสงฆ์จีนนิกายในประเทศไทย

ในราวพุทธศตวรรษที่ ๓ พระพุทธศาสนาได้เข้าสู่แคว้นสุวรรณภูมิ ซึ่งแต่เดิมนั้นดินแดนแห่งนี้ยังเป็นของชน ๓ ชาติ คือ ขอม มอญ ละว้า

ในราวพุทธศตวรรษที่ ๗ ชนชาติไทยที่อยู่ในน่านเจ้าในจีนเวลานั้นขุนหลวงเม้ากษัตริย์ไทยพระองค์หนึ่ง ก็ได้รับนับถือพระพุทธศาสนามหายานจากพระเจ้าฮั่นเม่งเต้กษัตริย์จีนในสมัยนั้น พระพุทธศาสนาจึงเป็นศาสนาประจำชาติไทยตั้งแต่นั้นมา

ในปลายพุทธศตวรรษที่ ๗ พระพุทธศาสนามหายานในอาณาจักรน่านเจ้ากำลังรุ่งเรือง ต่อมาในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๘ เมื่อกุบไลข่านกษัตริย์ชาติมองโกลได้นำทัพเข้าตีอาณาจักรน่านเจ้าแตกแล้ว ชนชาติไทยก็ได้อพยพลงมาตามลำน้ำสาละวินและแม่น้ำโขง พวกหนึ่งได้เข้ามาสู่แคว้นสุวรรณภูมิที่เราเรียกในปัจจุบันว่า "ประเทศไทย" ต่อมาได้รวมกำลังกับชนชาติไทยที่เข้ามาอยู่ก่อนหน้านั้นโดยได้ผู้นำที่เข้มแข็งสองท่าน คือ ขุนผาเมือง เจ้าเมืองราด และขุนบางกลางหาว เจ้าเมืองบางยาง ได้นำทัพเข้าตีขอมและสถาปนาขึ้นเป็นกรุงสุโขทัย ใน พ.ศ. ๑๘๐๐ ราษฎรทั้งหลายจึงยกขุนบางกลางหาวเป็นกษัตริย์ทรงพระนามว่า "ขุนศรีอินทราทิตย์" ซึ่งในเวลานั้นพระพุทธศาสนาก็ยังเป็นแบบมหายานและได้เปลี่ยนมาเป็นเถรวาทหมด ในสมัยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช กษัตริย์ที่ ๓ แห่งกรุงสุโขทัย ถึงกระนั้น

พระอาจารย์จีนวังสสมาธิวัตร (สกเห็ง)
เจ้าคณะใหญ่จีนนิกายองค์ที่ ๑
ปฐมบูรพาจารย์ของคณะสงฆ์จีนนิกายในประเทศไทย

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ทรงประทานตราตั้งตำแหน่งทางการปกครองแก่พระสงฆ์จีนนิกาย
ณ วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๒

ก็ตามอิทธิพลของมหายานก็ยังมีอยู่แต่ไม่แพร่หลายเหมือนเดิม ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา ชาวจีนได้อพยพเข้ามาสู่ประเทศไทยเป็นลำดับมา ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้พระพุทธศาสนาแบบมหายานเริ่มมีบทบาทตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

จนถึงสมัยกรุงธนบุรี วัดวาอารามทางมหายานได้ถูกสร้างขึ้นโดยการนำของพระสงฆ์จีนและญวน เมื่อสิ้นสมัยกรุงธนบุรีแล้ว ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ ๑ - ๔ วัดทางมหายานได้ถูกสร้างขึ้นเรื่อยๆ ไม่น้อยกว่า ๑๐ วัดขึ้นไป จนกระทั่งสมัยรัชกาลที่ ๕ (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) ท่านได้ทรงเล็งเห็นความสำคัญ

ของชาวจีนและวัดจีนมหายาน ครั้นได้มีการสร้างวัดเล่งเน่ยยี่ขึ้น ต่อมาได้โปรดเกล้าฯ พระราชทานนามวัดใหม่ว่า ***วัดมังกรกมลาวาส*** ซึ่งยังความปีติยินดีในหมู่ชนชาวจีนหาที่สุดมิได้ และในสมัยเดียวกันนั้น ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานสมณศักดิ์ให้กับพระสงฆ์จีนมหายานรูปแรกคือ ***พระอาจารย์จีนวังสสมาธิวัตร*** (สกเห็ง) และได้พระราชทานตำแหน่งสมณศักดิ์เพิ่มขึ้นเป็นลำดับต่อมา จนกระทั่งในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ นี้ คณะสงฆ์จีนก็ได้มีความเจริญเติบโตขึ้นมาจนได้มีการสร้างวัดเพิ่มขึ้นมาอีกหลายวัด เช่น วัดโพธิ์เย็น ที่จังหวัดกาญจนบุรี สร้างขึ้นในปี ๒๔๙๓ และเป็นวัดแรกที่ได้ทำการผูกพัทธสีมาซึ่งสามารถให้การอุปสมบทแก่กุลบุตรในประเทศไทยต่อมา นอกจากนี้ยังมีวัดโพธิ์แมนคุณาราม วัดโพธิทัตตาราม และวัดมังกรบุปผาราม ล้วนเป็นวัดที่สร้างขึ้นในรัชกาลที่ ๙ และในโอกาสเฉลิมฉลองพระชนมายุครบ ๗๒ พรรษา คณะสงฆ์จีนนิกายนำโดยวัดมังกรกมลาวาส และประชาชนชาวจีนภายใต้พระบรมโพธิสมภาร ต่างพร้อมใจสร้างวัดเฉลิมพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และต่อมาวัดดังกล่าวก็ได้รับพระราชทานนามว่า ***"วัดบรมราชากาญจนาภิเษกอนุสรณ์ คณะสงฆ์จีนนิกายรังสรรค์"*** ตั้งอยู่ ณ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จะเห็นได้ว่า ความเจริญรุ่งเรืองของคณะสงฆ์จีนนิกายในประเทศไทยอยู่ภายใต้พระบรมราชูปถัมภ์มาโดยตลอด ในฐานะที่พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ล้วนทรงเป็นองค์เอกอัครพุทธศาสนูปถัมภก

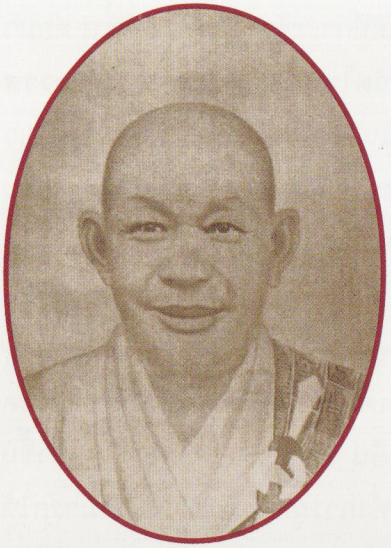

พระอาจารย์จีนวังสสมาธิวัตร
(สกเห็งมหาเถระ) เจ้าคณะใหญ่จีนนิกายรูปที่ ๑

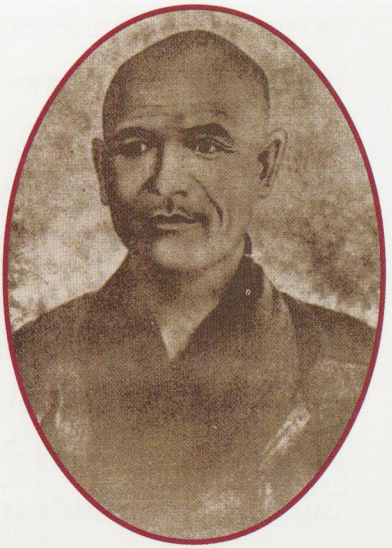

พระอาจารย์จีนวังสสมาธิวัตร (กวยหงอ)
เจ้าคณะใหญ่จีนนิกายรูปที่ ๒

พระอาจารย์จีนวังสสมาธิวัตร (เซี่ยงหงี)
เจ้าคณะใหญ่จีนนิกายรูปที่ ๕

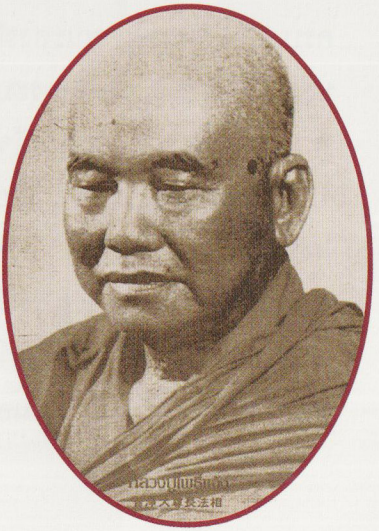

พระมหาคณาจารย์จีนธรรมสมาธิวัตรฯ
(โพธิ์แจ้งมหาเถระ) เจ้าคณะใหญ่จีนนิกายรูปที่ ๖

ประวัติ
วัดมังกรกมลาวาส

วัดมังกรกมลาวาส เดิมชื่อ "วัดเล่งเน่ยยี่" ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ๔๒๓ ถนนเจริญกรุง เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พระปิยมหาราช) รัชกาลที่ ๕ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลือกชัยภูมิที่ตั้งวัดในเนื้อที่ ๔ ไร่ ๑๘ ตารางวา โดยให้พระยาโชฎึกราชเศรษฐี เจ้ากรมท่าซ้ายร่วมกับพุทธศาสนิกชนชาวจีนดำเนินการก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๔ ใช้ระยะเวลาในการก่อสร้างประมาณ ๘ ปี จึงแล้วเสร็จ ให้ชื่อว่า "เล่งเน่ยยี่" ซึ่งมีความหมายคือ เล่ง แปลว่า มังกร เน่ย แปลว่า ดอกบัว ยี่ แปลว่า อาราม วัด การตั้งชื่อวัด ตั้งตามหลักโบราณจีนคือการตั้งตามชัยภูมิ ฮวงจุ้ย ทำเลนั้นๆ ซึ่งนับเป็นสังฆาราม ตามลัทธินิกายมหายานที่มีศิลปะงดงามและใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ซึ่งภายหลังได้รับพระราชทานพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พระปิยมหาราช) รัชกาลที่ ๕ พระราชทานนามใหม่ว่า "วัดมังกรกมลาวาส" โดยได้อาราธนาพระอาจารย์สกเห็ง เป็นเจ้าอาวาส และทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานสมณศักดิ์แก่พระอาจารย์สกเห็ง เป็นพระอาจารย์จีนวังสสมาธิวัตร ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะใหญ่จีนนิกายรูปแรกในประเทศไทย และเป็นปฐมบูรพาจารย์ของวัดมังกรกมลาวาส ท่านเป็นพระที่มีความเมตตา เชี่ยวชาญทางด้านวิปัสสนากรรมฐาน ท่านทราบว่าชีวิตของท่านจะดับขันธ์จึงเจริญวิปัสสนาจนหมดลมปราณและมรณภาพในอิริยาบถนั่ง

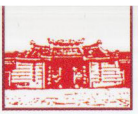

กาลต่อมาเจ้าอาวาสองค์ที่ ๒ พระอาจารย์กวยหงอ ได้สร้างหอไตรปิฎก และกุฏิเจ้าอาวาสขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๒๗ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระอาจารย์จีนวังสสมาธิวัตร เจ้าคณะใหญ่จีนนิกายองค์ที่ ๒

เจ้าอาวาสองค์ที่ ๓ พระอาจารย์โล่วเซ่ง ได้บูรณะปฏิสังขรณ์อุโบสถ และพระพุทธรูปในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระอาจารย์จีนวังสสมาธิวัตร เจ้าคณะใหญ่จีนนิกายองค์ที่ ๓

เจ้าอาวาสองค์ที่ ๔ พระอาจารย์ฮวบจง ได้สร้างเจดีย์ในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ แต่เนื่องจากท่านเดินทางกลับไปยังประเทศจีน เพื่อรับตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดน่ำฮั่วยี่ จึงไม่ทันได้รับพระราชทานสมณศักดิ์

เจ้าอาวาสองค์ที่ ๕ พระอาจารย์ย่งปิง ได้สร้างศาลาบุญโญทัย ในปี พ.ศ. ๒๔๙๑ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระอาจารย์จีนวังสสมาธิวัตร รักษาการเจ้าคณะใหญ่จีนนิกายองค์ที่ ๔

เจ้าอาวาสองค์ที่ ๖ พระอาจารย์เซี่ยงหงี ได้บูรณะปฏิสังขรณ์ภายในวัด ในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระอาจารย์จีนวังสสมาธิวัตร เจ้าคณะใหญ่จีนนิกายองค์ที่ ๕

เจ้าอาวาสองค์ที่ ๗ พระอาจารย์โพธิ์แจ้ง ได้รับการแต่งตั้งจากสมเด็จพระสังฆราชให้เป็นอุปัชฌาย์รูปแรกแห่งจีนนิกายในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ต่อมาสมเด็จพระสังฆราชทรงมีบัญชาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดมังกรกมลาวาส ในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ และได้เลื่อนสมณศักดิ์จากหลวงจีนคณาณัติจีนพรต เป็นที่พระอาจารย์จีนธรรมสมาธิวัตร เจ้าคณะใหญ่จีนนิกายองค์ที่ ๖ ซึ่งได้ดำเนินการบูรณะปฏิสังขรณ์ตลอดจนได้ปรับปรุงระเบียบการบรรพชา - อุปสมบท ฝ่ายจีนนิกายให้

พระยาโชฎึกราชเศรษฐี (เถียร โชติกเสถียร)
ผู้สร้างวัดมังกรกมลาวาสภายใต้พระบรมราชูปถัมภ์
นับถึง พ.ศ. ๒๕๔๕ นี้ วัดมังกรกมลาวาสมีอายุ ๑๓๑ ปีแล้ว

ถูกต้องตามพระธรรมวินัยและได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระอาจารย์จีนวังสสมาธิวัตรพุทธบริษัทจีนเนตาในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้บูรณะปฏิสังขรณ์โดยใช้โมเสคติดผนังทั้งหมดและพื้นขัดหินอ่อน หลังจากนั้นได้สร้างตึกพิพิธภัณฑ์วัตถุธรรมสูง ๙ ชั้น เพื่ออุทิศเป็นพระราชกุศลแด่องค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ซึ่งทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อคณะสงฆ์จีนเป็นล้นพ้น อีกทั้งเพื่อเป็นกิตยานุสรณ์เฉลิมพระบารมีแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ใช้ระยะเวลาในการก่อสร้าง ๒ ปี ๔ เดือน จึงแล้วเสร็จ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๐

คณะสงฆ์จีนนิกายและคณะกรรมการจัดงานได้กราบบังคมทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดตึกพิพิธภัณฑ์วัตถุธรรม “หอพิพิธภัณฑ์วัตถุธรรม วัดมังกรกมลาวาส” เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ อีกทั้งยังได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้อัญเชิญพระปรมาภิไธยย่อ “ภ.ป.ร.” ประดิษฐานที่พระกริ่งไวโรจนพุทธ เพื่อมอบแก่พุทธศาสนิกชนผู้บริจาคทรัพย์โดยเสด็จพระราชกุศล ภายหลังได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระมหาคณาจารย์จีนธรรมสมาธิวัตร (โพธิ์แจ้งมหาเถระ) เสมอด้วยชั้นรองสมเด็จพระราชาคณะฝ่ายวิปัสสนา

เจ้าอาวาสองค์ที่ ๘ พระอาจารย์เย็นเจี่ยว ได้ช่วยดูแลควบคุมการก่อสร้างตึกพิพิธภัณฑ์วัตถุธรรม ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระอาจารย์จีนธรรมคณาธิการ ไพศาลสมณกิจ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
เสด็จฯ ทรงถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน ณ วัดมังกรกมลาวาส เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕

เมื่อคราวทั้งสองพระองค์เสด็จฯ ถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน
ณ วัดมังกรกมลาวาส เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕

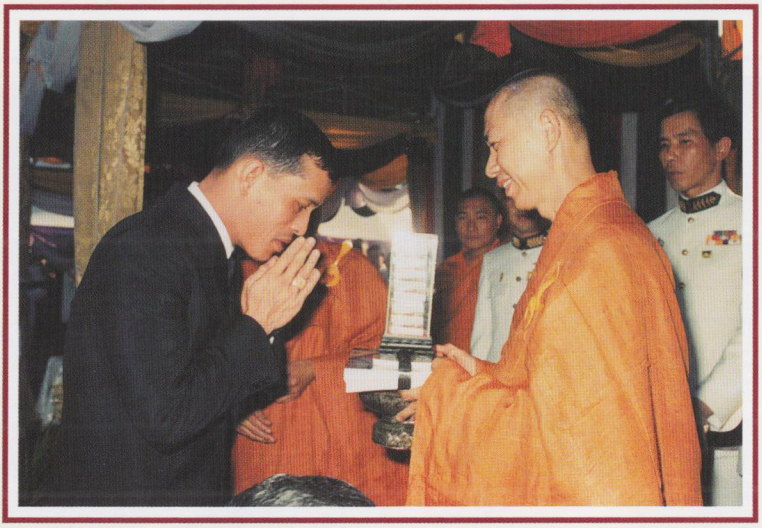

พระคณาจารย์จีนธรรมปัญญาจริยาภรณ์ (เย็นเชี้ยว)
ถวายของที่ระลึกแก่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

เจ้าอาวาสองค์ที่ ๙ องค์ปัจจุบัน พระอาจารย์เย็นเชี้ยว ท่านเป็นศิษย์ของท่านอาจารย์โพธิ์แจ้งมหาเถระ มารับตำแหน่งในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระอาจารย์จีนวินยานุกร ท่านได้วางแผนพัฒนาปรับปรุงระบบต่างๆ ของวัด ทั้งด้านบุคคลและวัตถุให้เป็นระเบียบ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระอาจารย์จีนธรรมคณาธิการ ไพศาลสมณกิจ ท่านได้บูรณะปฏิสังขรณ์วัด ตลอดจนสร้างกุฏิสงฆ์และหอฉันในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้บูรณะปฏิสังขรณ์วิหารและองค์ท้าวจตุโลกบาล ในปีถัดมาได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระคณาจารย์จีนธรรมวิริยาจารย์ ไพศาลสมณกิจ ท่านอาจารย์ก็ยังคงพัฒนาและปรับปรุงเสนาสนะต่างๆ อยู่อย่างสม่ำเสมอ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ท่านได้เปิดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา (มังกรกมลาวาสวิทยาลัย) วัตถุประสงค์เพื่อสร้างศาสนทายาท ตลอดจนให้โอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนผู้ด้อยโอกาส

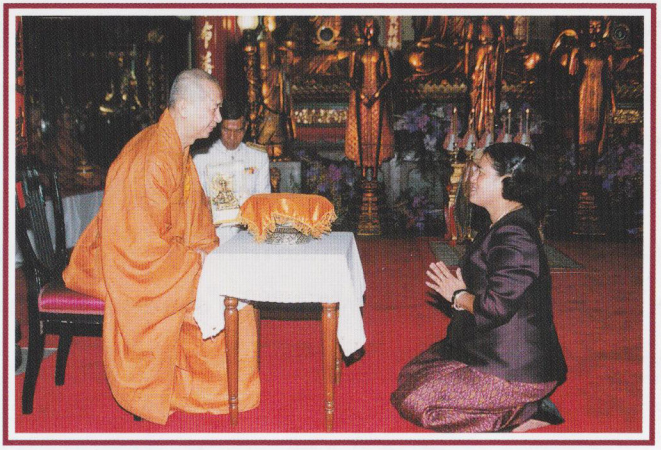

เมื่อคราวสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ทรงเททองหล่อพระศรีศากยมุนี และรูปจำลองฮั่วท้อเซียนซือ วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

ทัศนียภาพวัดบรมราชากาญจนาภิเษกอนุสรณ์ คณะสงฆ์จีนนิกายรังสรรค์
อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

และเป็นการช่วยรัฐและสังคมอีกทางหนึ่ง จะเห็นได้ว่าอาจารย์เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคล เพื่อจะเป็นกำลังของศาสนาและสังคมโดยส่วนรวมต่อไปในอนาคตข้างหน้า ดังนั้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระคณาจารย์จีนธรรมวิริยาจารย์ ไพศาลสมณกิจประสิทธิ์สิริมงคลคุณาภิวัฒน์ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระคณาจารย์จีนธรรมปัญญาจริยาภรณ์ ไพศาลสุนทรสมณกิจ สิริมงคลประสิทธิ์คุณาภิวัฒน์พุทธบริษัทจีนวิเนตา จริยคุณของท่านอาจารย์จึงนับว่าได้ฟื้นฟูวัดมังกรกมลาวาสให้เจริญรุ่งเรืองและสืบทอดบวรพุทธศาสนาให้แผ่ไพศาลด้วยวิริยคุณเป็นอเนกอนันต์ ตลอดจนเป็นคุณประโยชน์แก่บรรดาพุทธบริษัทตลอดกาล

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จฯ ในเทศกาลตรุษจีนเยาวราช - เจริญกรุง
แล้วเสด็จฯ มา ณ วัดมังกรกมลาวาส ในคืนวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

ลักษณะสถาปัตยกรรมวัดมังกรกมลาวาส

วัดมังกรกมลาวาส (เล่งเน่ยยี่) มีการวางผังตามแบบสถาปัตยกรรมจีนพื้นถิ่นทางตอนใต้ของจีน โดยมีลักษณะแบบสกุลช่างแต้จิ๋วเป็นหลัก การวางผังถือตามแบบวัดพุทธศาสนา นิกายฌาน ตัวอาคารจะวางผังล้อมลาน เรียกว่า ซี่เตี่ยมกิม เป็นแบบเฉพาะของอาคารพื้นถิ่นแต้จิ๋ว การจัดวางวิหารถือตามแบบวัดหลวงโดยมีวิหารจตุโลกบาลเป็นวิหารแรก อุโบสถอยู่กลาง ด้านหลังพระอุโบสถมีวิหารบูรพาจารย์ ส่วนวิหารอื่นๆ อยู่ประกอบสมดุล ซ้ายขวา กลุ่มอาคารทั้งหมดประกอบด้วยอิฐและไม้เป็นโครงสร้างสำคัญ โดยเฉพาะโครงสร้างหลังคาอุโบสถและวิหารจตุโลกบาล แสดงโครงสร้างขื่อคานตามแบบสกุลช่างแต้จิ๋วอย่างสวยงาม หลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผาแบบจีนโบราณ มีการประดับตกแต่งอาคารด้วยกระเบื้องตัดเป็นชิ้นเล็กๆ ประกอบเป็นลวดลายสิริมงคลตามความเชื่อแบบจีน มีการวาดลวดลายและแกะสลักลวดลาย ปิดทองอย่างสวยงาม จัดว่าเป็นสถาปัตยกรรมจีนโบราณที่มีความสมบูรณ์มากแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

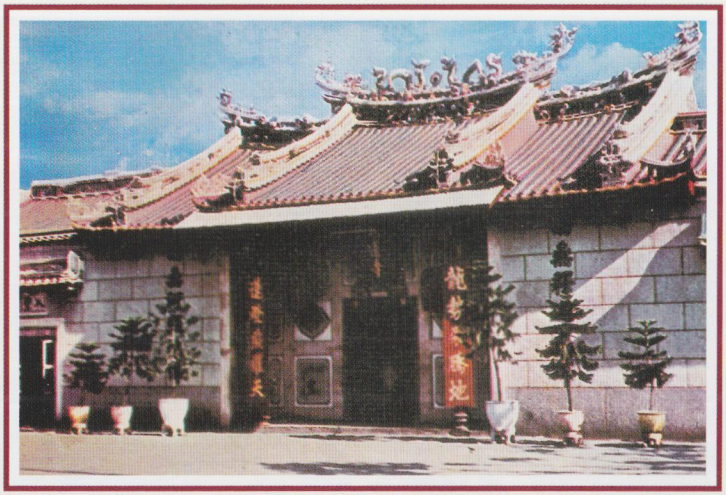

หน้าวิหารท้าวจตุโลกบาล วัดมังกรกมลาวาส

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จฯ ทรงเททองพระศรีศากยมุนี และรูปจำลองฮั่วท้อเซียนซือ ณ วัดมังกรกมลาวาส
เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

พระศรีศากยมุนีพุทธเจ้า

พระประธานอุโบสถวัดมังกรกมลาวาส

พระศรีศากยมุนีพุทธเจ้า

南無釋迦牟尼佛

พระศรีศากยมุนีพุทธเจ้า คือพระโคดมพุทธเจ้า องค์เดียวกับที่พุทธศาสนิกชนชาวไทยทั้งหลายเคารพกราบไหว้บูชา มีพระนามเดิมว่า สิทธัตถะ หรือสิทธารถะ ประสูติในสกุลกษัตริย์ พระเจ้าสุทโธทนะเป็นพระราชบิดา และพระนางสิริมหามายา เป็นพระราชมารดา ประสูติที่ลุมพินี ในระหว่างเขตแดนเมืองกบิลพัสดุ์ และเมืองเทวทหะติดต่อกัน เมื่อก่อนพุทธศก ๘๐ ปี (ก่อนคริสต์ศักราช ๕๔๓ ปี) ครั้นประสูติได้ ๗ วัน พระมารดาสิ้นพระชนม์ ได้พระเจ้าน้านางมหาปชาบดี เป็นพระมารดาเลี้ยงต่อมา ได้ทรงศึกษาเล่าเรียนในศิลปวิทยาการจากสำนักต่างๆ จนเจนจบ และได้ทรงอภิเษกสมรสกับพระนางพิมพาหรือยโสธรา เมื่อพระชนมายุได้ ๑๙ พรรษา มีพระโอรสองค์หนึ่ง ชื่อ ราหุล

ด้วยความเบื่อหน่ายต่อการครองชีวิตว่าเป็นทุกข์ จึงตัดสินพระทัยออกผนวชเมื่อพระชนมายุ ๒๙ พรรษา ทรงบำเพ็ญทุกกรกิริยาอย่างหนักก็ไม่บรรลุธรรมอันใด สุดท้ายทรงดำเนินมัชฌิมาปฏิปทา คือทางสายกลาง และสำเร็จธรรมชั้นสูงเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่สุด ทรงตรัสรู้ความจริงอันประเสริฐ ซึ่งเรียกว่าอริยสัจ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค หลังจากนั้น ได้ทรงบำเพ็ญพุทธกิจตลอด ๔๕ พรรษา ตราบสิ้นพระชนมายุขัย ๘๐ ทรงสั่งสอนเวไนยสัตว์ให้ละเว้นความชั่ว กระทำแต่ความดีและชำระจิตใจของตนให้ผ่องใส คำสอนของพระองค์งดงามทั้งในเบื้องต้น ท่ามกลาง และที่สุด เหมาะแก่กาลสมัย รู้แจ้งแก่ใจของผู้ประพฤติปฏิบัติ เป็นที่นับถือและยอมรับกันทั่วไป และรู้จักกันในชื่อว่า “พระพุทธศาสนา” ในปัจจุบัน

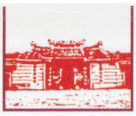

พระอมิตาภพุทธเจ้า

南無極樂世界阿彌陀佛

ชาวจีนออกพระนามโดยทับศัพท์ว่า อามีท้อ พระนามเต็มของพระองค์มีอยู่สองพระนาม คือ อมิตาภะ แปลว่า มีความสว่างอันประมาณมิได้ และ อมิตายุ แปลว่า มีอายุอันประมาณมิได้

พระนามนี้ปรากฏอยู่ในพระสูตรมหายานหลายสูตร ที่สำคัญคือ “สุขาวตีวยูหสูตร” พระสูตรนี้ได้บรรยายถึงความสุขสันต์รื่นรมย์ของ “สุขาวดี“ อันเป็นพุทธเกษตรของพระองค์ท่าน ผู้ที่ไปเกิดในที่นั้นจะมีแต่สุข ไม่มีทุกข์ ไม่มีการเสื่อมถอยจากการปฏิบัติธรรม จะต้องบรรลุธรรมสำเร็จเป็นพระพุทธเจ้าในที่สุด

การคิดจะไปเกิดที่สุขาวดีนั้นก็ไม่ลำบาก เพียงแต่สวดพระนามของพระองค์ คือ สวดคำว่า “นโม อมิตพุทธ” อยู่เสมอๆ เมื่อถึงแก่กรรมพระองค์ท่านจะมารับไปเกิด ณ แดนสุขาวดีพุทธเกษตร

การปฏิบัติธรรมตามนัยแห่งพระสูตรนี้ ได้เกิดเป็นนิกายสุขาวดีขึ้น ในปี พ.ศ. ๙๓๔ โดยพระอาจารย์ฮุ่ยเอี๋ยง เริ่มปฏิบัติก่อน ณ ภูเขาลู่ซาน แล้วก็แพร่หลายไปทั่วประเทศอย่างรวดเร็ว พระอาจารย์ทุกยุคทุกสมัยส่วนมากก็สนับสนุนให้พุทธสาวกปฏิบัติตามนิกายนี้ เพราะถือว่าปฏิบัติกันได้ทุกเพศทุกวัย ไม่ว่าอาชีพใด จะมีความรู้แค่ไหนหรือไม่มีความรู้เลย ก็ปฏิบัติได้

กล่าวโดยทั่วไป พระพุทธศาสนาในประเทศจีน เกือบจะเป็นนิกายสุขาวดีทั้งหมด เพราะนอกจากนิกายธรรมลักษณ์และนิกายมนตรยานแล้ว นอกนั้นส่วนมากมีการปฏิบัติตามนิกายสุขาวดีทั้งสิ้น

พระอมิตาภพุทธเจ้า ในอุโบสถวัดมังกรกมลาวาส

การทำวัตรสวดมนต์เย็น ก็ใช้แบบของสุขาวดี การบำเพ็ญกุศลในงานใดๆ ส่วนมากก็เพื่อขอให้ได้ไปเกิดในแดนสุขาวดี ดินแดนสุขาวดีพุทธเกษตรนี้ อยู่ทางทิศตะวันตกของโลกเรา ฉะนั้นคำว่าตะวันตกในทางพุทธศาสนาของจีนจึงหมายถึงสุขาวดีนั่นเอง

คำว่า "อมิตพุทธ" ใช้เป็นคำอุทานของชาวพุทธ รวมทั้งการปลงในกรณีเห็นผู้กระทำที่ไม่ชอบธรรม บางครั้งก็ใช้เป็นคำอนุโมทนา

รูปปั้นของพระองค์ท่าน ส่วนมากจะทรงถือแท่นซึ่งมีไว้สำหรับเป็นที่รองรับวิญญาณผู้ที่ไปเกิดในแดนสุขาวดี

พระไภษัชยคุรุพุทธเจ้า

南無消災延壽藥師佛

พระไภษัชยคุรุพุทธเจ้า ชาวจีนออกพระนามพระองค์ท่านเป็นศัพท์แปลว่า “เอี๊ยะซือฮุก” แปลว่า พระพุทธเจ้าผู้เป็นครูแห่งยารักษาโรค พระนามเต็มของพระองค์คือ พระไภษัชยคุรุไวฑูรยประภาส

ชาวจีนออกนามพระพุทธเจ้าหรือพระโพธิสัตว์ บ้างทับศัพท์บ้างแปลศัพท์ ไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอน แล้วแต่พระอาจารย์ที่แปลหรือที่บรรยายจะใช้อย่างไหน บางองค์ใช้ทั้งทับศัพท์ทั้งแปลศัพท์

พระไภษัชยคุรุพุทธเจ้านี้ใช้ศัพท์แปล ไม่ได้ใช้ทับศัพท์ ถ้าออกพระนามโดยทับศัพท์เกือบจะไม่มีใครทราบว่าเป็นพระพุทธเจ้าองค์ไหน

พระองค์ท่านมีอะไรหลายอย่างที่คล้ายกับพระอมิตาภพุทธเจ้า เช่น มีพุทธเกษตรของพระองค์เช่นเดียวกับสุขาวดีของพระอมิตาภพุทธเจ้า ชื่อว่าศุทธิไวฑูรย์ เป็นที่ที่มีความสันติสุขน่ารื่นรมย์เช่นเดียวกันกับสุขาวดี

การปฏิบัติธรรมก็เช่นกัน คือมีการสวดพระนามของพระองค์ท่านเสมอๆ เมื่อเวลาถึงแก่กรรม พระองค์ท่านจะมารับวิญญาณไปเกิด ณ ดินแดนพุทธเกษตร แล้วจะไม่มีการเวียนว่ายตายเกิดอีก

ศุทธิไวฑูรย์เกษตรนี้ อยู่ทางทิศตะวันออกของโลกเรา คือตรงข้ามกับสุขาวดีของพระอมิตาภพุทธเจ้า

เนื่องจากพระองค์ท่านมีปณิธานที่จะให้สัตว์โลกทุกรูปนามปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ฉะนั้น ถ้าผู้ใดบูชานมัสการพระองค์ จะไม่มีโรคภัย หรือถ้าเจ็บไข้ ได้บูชาท่านแล้ว ก็จะหายเร็วขึ้น

พระไภษัชยคุรุพุทธเจ้า ในอุโบสถวัดมังกรกมลาวาส

รูปปั้นของพระองค์ท่าน ถือยาอคทะ ซึ่งถือว่าเป็นยาที่รักษาโรคได้ทุกอย่างและบางครั้งก็ทรงถือเจดีย์ เรามักจะเห็นรูปปั้นของพระองค์ท่านรวมอยู่กับพระอมิตาภพุทธเจ้าและพระศรีศากยมุนี รวมเป็นสามพระองค์ในที่ประดิษฐานภายในพระอุโบสถหลังเดียวกัน

พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ (กวนอิม)

大慈大悲觀音菩薩

พระนามว่ากวนอิม เป็นการออกเสียงตามศัพท์แปลจากคำว่า “อวโลกิเตศวร” ซึ่งพระอาจารย์กุมารชีพแปลว่า กวนซีอิม แปลว่า ผู้เพ่งเสียงแห่งโลก ต่อมาเนื่องจากคำว่าซีไปตรงกับพระนามของพระเจ้าจักรพรรดิถังไท่จง คือ หลีซีหมิน จึงตัดคำว่าซีออกเหลือเพียงแต่กวนอิม ต่อมาพระถังซำจั๋ง คือ พระเฮี้ยนจังซึ่งเชี่ยวชาญภาษาสันสกฤตและภาษาจีน ได้แปลใหม่เป็น กวนจือไจ๋ แปลว่า ผู้เพ่งโดยอิสระ แต่ทั่วไปยังคงนิยมออกนามท่านว่า กวนอิม

พระกวนอิม เป็นพระโพธิสัตว์ที่มีสมญาว่า มหาเมตตา มหากรุณา เพราะพระองค์ท่านมีความเมตตากรุณาต่อสัตว์โลกเป็นอันมาก

พระกวนอิมสามารถนิมิตนิรมาณกายไปโปรดสัตว์ยังโลกอื่นๆ อีก เช่น นิรมาณกายเป็นนาคไปโปรดนาคที่โลกนาค นิรมาณกายเป็นเทพ ไปโปรดเทพยังสวรรค์ เป็นต้น

พระกวนอิมสามารถประทานอภัย คือ การช่วยให้พ้นทุกข์ภัยได้อีก ๑๖ ประการ มีอัคคีภัย อุทกภัย และโจรภัย เป็นต้น การขอให้พ้นภัย ก็ไม่ลำบาก เพียงแต่ตั้งใจสวดคำว่า “นโม ขอนอบน้อมแด่พระกวนอิมโพธิสัตว์“ เท่านั้น ท่านก็จะมาโปรดทันที

นอกจากนี้ พระองค์ยังสามารถประทานสิ่งที่เราต้องการและได้ตั้งใจขอร้องต่อท่านที่ยังไม่มีบุตร ส่วนมากไปขอบุตรต่อพระองค์

พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ (กวนอิม) วัดมังกรกมลาวาส

พระกวนอิม เป็นพระโพธิสัตว์ที่ชาวจีนนับถือเป็นอันมาก นอกจากตามวัดจะมีรูปท่านอยู่ด้วยแล้ว โบสถ์ที่สร้างเพื่อบูชาพระองค์โดยเฉพาะก็มีอยู่มากมาย

รูปพระกวนอิมเท่าที่เราเห็นเป็นรูปเพศหญิง ความจริงรูปเพศหญิงนี้ เป็นเพียงนิรมาณกายหนึ่งในจำนวน ๓๒ พระกาย หาใช่พระกวนอิมเป็นเพศหญิงไม่

พระกษิติครรภโพธิสัตว์

南無地藏王菩藏

พระตี่จั๋ง ออกเสียงตามศัพท์แปลของพระกษิติครรภโพธิสัตว์ การแปลนี้ เป็นการแปลตรงตัว คือที่เก็บหรือครรภ์แห่งผืนแผ่นดิน

พระองค์ท่านมีปณิธานคล้ายคลึงกับพระกวนอิม แต่มีผิดไปจากพระกวนอิมก็คือ พระองค์ท่านต้องการจะโปรดสัตว์ที่อยู่ในนรกให้หมด ฉะนั้นในงานศพจึงนิยมบูชาท่าน แล้วก็เลยกลายเป็นประเพณีไปในงานศพจะต้องบูชาพระองค์ท่าน ส่วนงานมงคลนิยมบูชาพระ-กวนอิม กระทั่งเกิดคำว่า "พระกวนอิมโปรดคนเป็น พระตี่จั๋งโปรดคนตาย" ความจริงพระองค์ท่านก็โปรดคนเป็นเช่นเดียวกันกับพระกวนอิม

พระตี่จั๋งเป็นที่ทราบทั่วกัน และที่มีผู้นิยมบูชาพระองค์ท่านก็เนื่องมาจากเจ้าชายกิมเคียวกักแห่งประเทศเกาหลี ได้ผนวชเมื่อ พ.ศ. ๑๑๙๖ แล้วเดินทางมายังประเทศจีนพร้อมด้วยสุนัขสีขาว แล้วไปบำเพ็ญสมาธิอยู่ที่ภูเขาเกาฮัว มณฑลอานฮุย รวม ๗๕ พรรษา ในปี พ.ศ. ๑๒๗๑ ท่านมีอายุได้ ๙๙ พรรษา แล้วนั่งสงบไปอีก ๒๐ ปี ถึงปี พ.ศ. ๑๓๐๐ ร่างท่านก็อยู่ในท่าสมาธิเกิดเป็นอัศจรรย์ บรรดาสาธุชนจึงได้รวบรวมปัจจัยสร้างเจดีย์ขึ้น ท่านอาจารย์กิมเคียวกักนี้ ได้รับการยกย่องว่าเป็นกษิติครรภ (พระตี่จั๋ง) มาโปรดสัตว์ แล้วก็ถือเอาภูเขาเกาฮัวเป็นอารามของพระตี่จั๋งจนกระทั่งปัจจุบันนี้

รูปของพระองค์ท่านมักจะสวมหมวกซึ่งเรียกว่า "มาลา ๕ พระพุทธองค์" ซึ่งหมวกนี้เป็นของพระชาวทิเบตประกอบพิธีทางนิกายมนตรยานในการโปรดสัตว์นรก ความจริงท่านเป็นพระใน พ.ศ. ๑๑๙๖

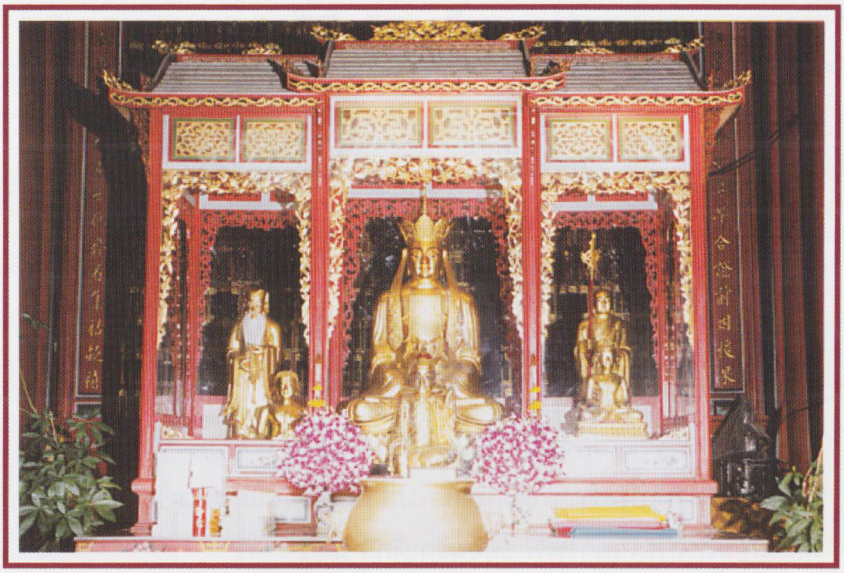

พระกษิติครรภโพธิสัตว์ วัดมังกรกมลาวาส

ทิเบตได้รับพระพุทธศาสนาใน พ.ศ. ๑๑๘๔ โดยเจ้าฟ้าหญิงบุ้นเซ้ง ราชธิดาจักรพรรดิถังเกาจง ทรงนำไป คงยังไม่มีอิทธิพลอะไรย้อนมาถึงจีน แต่เนื่องจากการประกอบพิธีโปรดสัตว์นรกนิยมใช้หมวกนี้ และโดยที่พระองค์ท่านมีปณิธานโปรดสัตว์นรกมาก ก็เลยวาดภาพพระองค์ท่านเป็นพระที่กำลังสวมหมวกประกอบพิธีโปรดสัตว์นรกไป

พระเมตไตรยโพธิสัตว์

彌勒菩薩

พระโพธิสัตว์องค์นี้ที่มีรูปประดิษฐานอยู่บนแท่นบูชาตามอารามทั่วไป เป็นรูปพระสงฆ์จีนครองจีวรแบบจีน ปล่อยส่วนที่ท้องให้เห็นพลุ้ยใหญ่ รูปร่างอ้วนท้วนสมบูรณ์ ใบหน้าหัวเราะร่าเริงมาก และมีถุงย่ามขนาดใหญ่อยู่ที่มือข้างขวาของท่าน ข้างซ้ายถือลูกประคำ ในที่บางแห่งจะเห็นมีรูปเด็กปีนป่ายขึ้นไปบนร่างท่าน ซึ่งเป็นเครื่องแสดงว่า ท่านเป็นพระที่ใจดีมาก ไม่มีวิตกกังวลและห่วงใย ไม่ยึดมั่นถือมั่นอะไร เป็นที่เคารพรักของพวกเด็กๆ มาก

รูปพระโพธิสัตว์องค์นี้ ความจริงเป็นรูปปั้นของพระ “หลวงพ่อถุงย่าม” เป็นพระภิกษุในยุคห้าราชวงศ์ เป็นชาวเมืองฮ่องฮัว มณฑลเม่งจิว ท่านบอกฉายาว่า “เข่ยซื้อ” หรือ “เชียงเทงจื๊อ” โดยปกติท่านมีลักษณะอาการแสดงความเบิกบานเป็นสุขตลอดเวลา ไปไหนมาไหนจะมีย่ามใบใหญ่ติดตัวไปด้วย จึงได้รับฉายาว่า “หลวงพ่อถุงย่ามใหญ่” ท่านพูดอะไรมักจะเป็นอรรถ มีความหมายในทางนิกายเซน (ธยาน) ในปีที่ ๓ แห่งรัชกาลเจงเม้ง (พ.ศ. ๑๔๖๐) ท่านได้นั่งสมาธิดับไปที่แท่นหินวัดงักลิ้ม ก่อนดับได้เขียนคาถาไว้บทหนึ่งว่า

เมตไตรย
แบ่งกายเป็นพันหมื่นโกฏิ
ให้คนได้เห็นทุกเวลา
แต่คนก็ไม่รู้จัก

พระเมตไตรยโพธิสัตว์ วัดมังกรกมลาวาส

ฉะนั้น บรรดาพุทธศาสนิกชน จึงต่างสันนิษฐานว่าท่านเป็นพระเมตไตรยมาโปรด แล้วเลยออกฉายาท่านว่า พระเมตไตรยโพธิสัตว์

คาถาหัวใจขององค์ท่าน

โอมฺ เม ไมตฺริเย สฺวาหา

พระสกันทโพธิสัตว์

護法韋陀菩薩

ชาวจีนเรียกว่า อุ่ยท้อพู่สัก แปลมาจากคำว่า สกันทโพธิสัตว์ ในภาษาสันสกฤตแปลความหมายตามภาษาจีนว่า “ผู้มีอานุภาพสนองปฏิการะ” เป็นมหาเทพโพธิสัตว์องค์หนึ่ง มีหน้าที่รักษาพระศาสนา ตามประวัติกล่าวว่า ในสมัยพระกัสสปพุทธเจ้าเป็นต้นมา ท่านได้บำเพ็ญพรตพรหมจรรย์ ทรงเคารพนอบน้อมต่อพระธรรมวินัย พร้อมที่จะปกปักรักษาพระธรรมวินัย และมีเมตตาการุณต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย

ตามประวัติในหนังสือจีนกล่าวว่า ท่านปรากฏตัวในสมัยราชวงศ์ถัง ที่ภูเขานานซาน ต่อหน้าพระคณาจารย์เต้าซวงฮวบซือผู้ปฏิบัติประพฤติเคร่งครัดต่อพระธรรมวินัยยิ่ง มหาเทพองค์นี้มีหน้าที่คุ้มครองปกปักรักษาวัดวาอาราม ตลอดถึงพุทธบริษัททั้งหลาย

รูปลักษณะของพระอุ่ยท้อ หรือ พระสกันทโพธิสัตว์ปกติแต่งตัวสวมสุวรรณเกราะและมหามงกุฎ หัตถ์หนึ่งประคองวัชรคทาวิเศษ อีกหัตถ์หนึ่งอยู่ในท่าประณมอยู่ในลักษณะท่าทางสง่าผ่าเผย สำรวมน่าเลื่อมใส วัชรคทาวุธนี้ใช้ปราบปรามพวกปีศาจมารร้ายที่มารังควานพระพุทธศาสนา โดยปกติรูปพระสกันทโพธิสัตว์จะอยู่หลังพระเมตไตรยโพธิสัตว์ หันพักตร์สู่วิหารหรือพระอุโบสถเป็นสัญลักษณ์ ผู้บูชาจะพ้นภัยพิบัติ มีสุขสมบูรณ์ และมั่งคั่งตามปรารถนาทุกประการ

พระสกันทโพธิสัตว์ วัดมังกรกมลาวาส

ท้าวจตุโลกบาล

四大天王

ท้าวธตรฐ

ท้าวอิรุฬหก

ท้าวจตุโลกบาล คือ ท้าวจาตุมหาราช มีดังนี้คือ

๑. ท้าวธตรฐมหาราช ปกครองทางทิศบูรพา เป็นเจ้าแห่งพวกคนธรรพ์ (ถือพิณ)

๒. ท้าวอิรุฬหกมหาราช ปกครองทางทิศทักษิณ เป็นเจ้าแห่งกุมภัณฑ์ (ถือร่ม)

๓. ท้าววิรูปักษ์มหาราช ปกครองทางทิศปัจฉิม เป็นเจ้าแห่งพวกนาค (ถือดาบและงู)

๔. ท้าวกุเวรมหาราช (เวสสุวัณ) ปกครองทางทิศอุดร เป็นเจ้าแห่งพวกยักษ์ (ถือเจดีย์)

ท้าววิรูปักษ์

ท้าวกุเวร

ท้าวจตุโลกบาลเหล่านี้ บ้างว่าสืบเนื่องมาจากในคราวกษัตริย์บู่อ๋อง แห่งราชวงศ์จิว ยกทัพไปตีกษัตริย์ติ๋ว (ก่อน พ.ศ. ๕๙๑) ในระหว่างทาง ได้มีเทพเจ้า ๔ องค์ขออาสาช่วยรบ กษัตริย์บู่อ๋องทรงกล่าวขอบใจ และขอให้ช่วยปกปักรักษาให้ “ฮวง” (ลม) “เที้ยว” (ถูกต้อง) “โหว” (ฝน) “สุง” (ราบรื่น) คือให้ดินฟ้าอากาศเป็นไปโดยราบรื่นตามฤดูกาล ให้ราษฎรเป็นอยู่โดยปกติสุขก็พอ ไม่ต้องช่วยรบ

ครั้นการยกทัพไปตีกษัตริย์ติ๋วเป็นผลสำเร็จ กษัตริย์บู่อ๋องจึงรับสั่งให้ตั้งศาลเจ้าบูชาเทพทั้ง ๔ องค์นั้น และให้มีเครื่องหมายดังนี้ คือ องค์หนึ่งถือดาบ หมายถึงลม เพราะเวลาฟันดาบจะเกิดเป็นเสียงลม องค์หนึ่งถือพิณ เพราะการดีดพิณตามภาษาจีนออกเสียงว่า “เที้ยว” องค์หนึ่งถือร่ม หมายถึง ฝน และองค์หนึ่งถืองู เพราะคำว่างูทะเลออกเสียงว่า “สุง” แต่ต่อมาเนื่องจากงูไม่เป็นที่นิยมของสาธุชน จึงเปลี่ยนเป็นอุ้มเจดีย์แทน

ท้าวจาตุมหาราชทั้ง ๔ นี้มักสร้างเป็นรูปขนาดโตใหญ่ เรียงไว้ในวิหารต้นของวัดข้างละสองตน ลัทธิธรรมเนียมปรากฏว่าพระพุทธเจ้าทรงมอบพระธรรมไว้แก่ท้าวมหาราชทั้ง ๔ รักษา ชาวจีนจึงได้สร้างท้าวจาตุมหาราชขึ้น เรียกว่า ฮูฮวบ (ธรรมบาล) แปลว่า ผู้คุ้มครองรักษาพระศาสนา และนอกจากนี้ ยังพิทักษ์รักษาประเทศชาติ และพุทธบริษัทอีกด้วย ถ้าประเทศชาติใดละเลยหรือหมิ่นแคลนพระธรรม ก็จะเพิกถอนการพิทักษ์นั้นเสีย หากมั่นอยู่ในพระธรรมก็จะอำนวยสุขสวัสดิ์ บริวารของท้าวจตุโลกบาลทั้ง ๔ มีหน้าที่คอยตรวจตราดูแลทุกข์สุขของประชาโลก และจัดการปราบปรามสัตว์ที่ทำบาปและที่ไม่ตั้งอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงเปิด "หอพิพิธภัณฑ์วัตถุธรรม" วัดมังกรกมลาวาส เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๑

พระอรหันต์ ๑๘ องค์

十八阿羅漢

พระอรหันต์ คือ พระสาวกที่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจนได้บรรลุธรรมเป็นพระอริยบุคคลชั้นสูงสุด เริ่มจากพระโสดาบัน พระอนาคามี พระสกทาคามี และพระอรหันต์ แม้พระบรมศาสดาก็ได้รับการถวายพระนามว่าพระอรหันต์เช่นกัน ในสมัยพุทธกาลพระพุทธองค์ก็ทรงยกย่องพระอรหันต์องค์ต่างๆ ให้เป็นเลิศในแต่ละด้าน หรือเรียกว่า เอตทัคคะ เช่น พระอัครสาวกเบื้องซ้ายและขวา ได้แก่ พระโมคคัลลานะ และพระสารีบุตร

ส่วนเรื่องพระอรหันต์ทั้ง ๑๘ องค์นี้ มีปรากฏชื่อเป็นหลักฐานอยู่ในคัมภีร์ธรรมสถิตย์ ซึ่งแปลสู่ภาษาจีนโดย พระตรีปิฎกธราจารย์ (เฮี้ยนจัง) ในสมัยราชวงศ์ถัง ในพระคัมภีร์ได้กล่าวถึงเรื่องของพระ-อรหันต์ผู้รักษาพระธรรม จนกว่าจะหมดกาลแห่งศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน พระคัมภีร์นี้แสดงโดยพระอรหันต์นนทิมิตรที่เกาะลังกา แต่เดิมในพระคัมภีร์กล่าวนามพระอรหันต์เพียง ๑๖ องค์ แต่ต่อมามีการเพิ่มพระอรหันต์เป็น ๑๘ องค์ คือ พระนนทิมิตร และพระปิณโฑละ

พระอรหันต์ ๑๘ องค์เริ่มจากพระอรหันต์อารักษ์ธรรม ๔ องค์ ใน พ.ศ. ๑๐๐๐ พระภิกษุจีนวาดภาพพระอรหันต์ ๑๖ องค์ หรือวาด ๔๘ องค์ และ ๕๐๐ องค์ก็มี ปี พ.ศ. ๒๒๘๐ กษัตริย์เคียงล้งแห่งราชวงศ์เช็งโปรดเพิ่มพระอรหันต์ปราบมังกรและเสืออีก ๒ องค์ คือ ท่านนนทิมิตร กับท่านปิณโฑละ จึงเป็น ๑๘ องค์กระทั่งปัจจุบัน

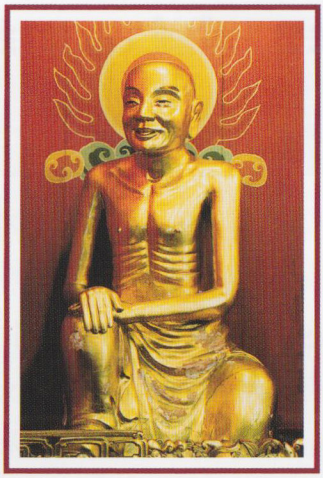

พระปิณโฑลภารัทวาช

องค์ที่ ๑ พระปิณโฑลภารัทวาช แปลว่า ก้อนข้าว ผู้รับทาน ชื่อภารัทวาชเป็นชื่อของสกุลใหญ่ เป็น ๑ ใน ๘ ของสกุลพราหมณ์

สถิตอยู่อมรโคยานทวีป พร้อมด้วยพระอรหันต์อีก ๑,๐๐๐ รูป เป็นบริวาร ท่านได้แสดงปาฏิหาริย์หยิบบาตรไม้จันทร์บนยอดภูเขาสูง ความทราบถึงพระพุทธเจ้าทรงติเตียนว่าท่านแสดงปาฏิหาริย์เพื่อบาตรไม้ต่อหน้าพวกที่ยังไม่ได้รับศีล จึงขับออกไปเสียจากชมพูทวีป ท่านจึงไปอยู่ที่อมรโคยานทวีป ต่อมาบรรดาสาวกระลึกถึงท่าน จึงทูลขอให้กลับมา พระพุทธองค์ก็ยอมอนุโลมให้ท่านกลับมา แต่ท่านไม่ได้เข้านิพพาน ต้องดำรงขันธ์เป็นเนื้อนาบุญต่อไป ฉะนั้นการสักการบูชาท่านจึงได้กุศลมาก

ลักษณะรูปปั้นของท่าน จะสร้างเป็นรูปคนผอม บ้างยืน บ้างนั่ง มือถือหนังสือ อีกมือหนึ่งถือบาตร หรือถือหนังสือทั้งสองข้าง บางครั้งมือทั้งสองวางบนเข่า ข้างขวามีไม้เท้า บ้างยืนในท่าหยิบบาตร

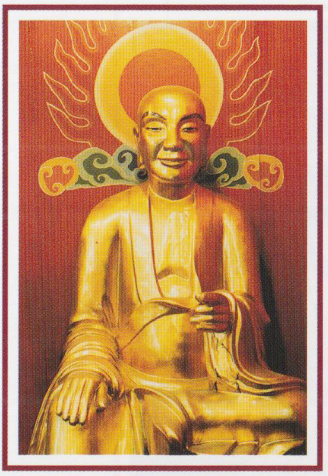

พระกนกวัจฉะ

พระกนกภารัทวาช

องค์ที่ ๒ พระกนกวัจฉะ แปลว่า ลูกโคทอง

สถิตอยู่แคว้นกาศมีระ พร้อมด้วยพระอรหันต์อีก ๕๐๐ รูป เป็นบริวาร ท่านเป็นพระสาวกที่มีความสามารถทางด้านบรรดาลัทธิธรรมต่างๆ และเป็นผู้มีความขันติ สามารถเข้าฌาณกลางลมฝนได้

ลักษณะรูปปั้นของท่าน จะสร้างเป็นรูปนั่งห้อยเท้าขวา มือขวาวางบนเข่า มือซ้ายวางที่ขาซ้าย

องค์ที่ ๓ พระกนกภารัทวาช เป็นชื่อของฤาษี ๑ ใน ๗ มหาฤาษี

สถิตอยู่บูรพวิเทหทวีป พร้อมด้วยพระอรหันต์อีก ๖๐๐ รูป เป็นบริวาร

ลักษณะรูปปั้นของท่าน จะสร้างเป็นรูปพระภิกษุชรา นั่งห้อยเท้า เท้าซ้ายยกขึ้นจากรองเท้า มือขวาวางอยู่บนเข่า มือซ้ายอยู่ข้างหู

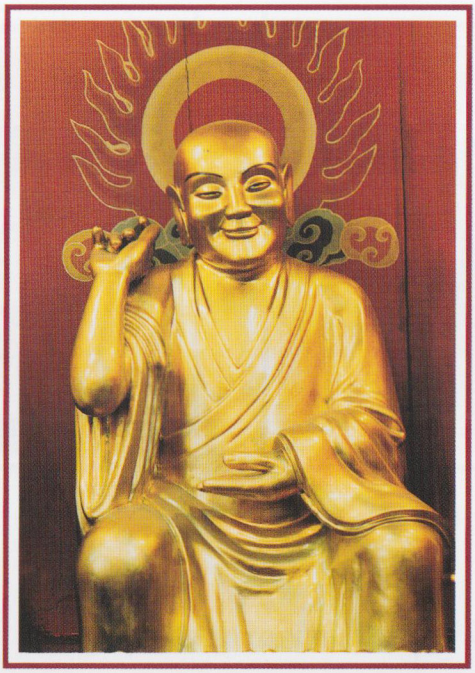

พระสุปิณฑะ

องค์ที่ ๔ พระสุปิณฑะ

สถิตอยู่อุตตรกุรุทวีป พร้อมด้วยพระอรหันต์อีก ๗๐๐ รูป เป็นบริวาร ท่านองค์นี้อาจจะเป็นองค์เดียวกับพระสุภัทร ซึ่งเป็นพราหมณ์ชาวกุสินารา บรรลุพระอรหันต์เมื่ออายุ ๑๒๐ ปี โดยสดับพระธรรม เมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าทรงพระประชวรหนัก ใกล้จะเสด็จเข้าสู่ปรินิพพาน ท่านสุภัทรนับเป็นปัจฉิมสาวก (พระสาวกองค์สุดท้าย)

ลักษณะรูปปั้นของท่าน จะสร้างเป็นรูปพระภิกษุชรานั่งเข้าสมาธิ ในมือถือหนังสือ บ้างทำเป็นรูปนั่งธรรมดา มีบาตรและกระถางธูปอยู่ข้างๆ มือซ้ายถือหนังสือ มือขวาทำมุทราดีดนิ้ว บ้างก็ยกมือขวาหงายขึ้น

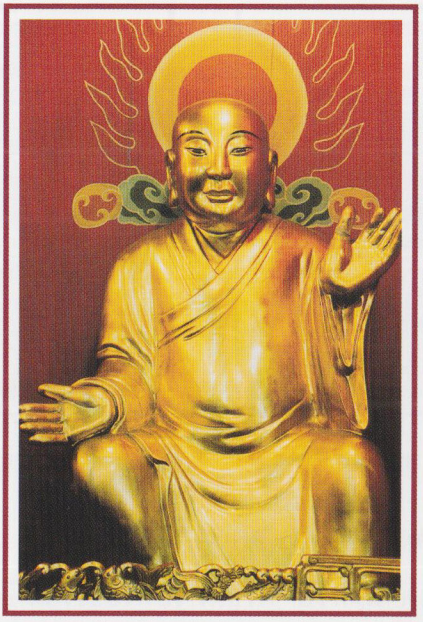

พระนกุละ

องค์ที่ ๕ พระนกุละ แปลว่า พังพอน

สถิตอยู่ชมพูทวีป พร้อมด้วยพระอรหันต์อีก ๘๐๐ รูปเป็นบริวาร ท่านชอบอยู่อย่างวิเวก ถือการธุดงค์เป็นวัตร ไม่มีศิษย์ ไม่เคยเทศนา ไม่ชอบเข้าหมู่คณะ ไม่เคยอาพาธ พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่าเป็นพระสาวกที่มีอายุยืนยาวที่สุด คือ ๑๖๐ ปี ทั้งนี้เพราะเป็นอานิสงส์มาจากเมื่อสมัยพระวิปัสสีพุทธเจ้า ท่านได้ถวายเภสัชแก่ภิกษุอาพาธ เหตุที่ท่านไม่เทศนาโปรดใครนั้น เพราะท่านเห็นว่าพระมหาสาวกองค์อื่นๆ เทศน์ได้ดีแล้ว ท่านจึงไม่จำเป็นต้องเทศน์

ลักษณะรูปปั้นของท่าน จะสร้างเป็นรูปนั่งห้อยเท้า มีพังพอนอยู่ข้างๆ บ้างก็ทำเป็นรูปกบสามขา (เซี่ยมซู้) อยู่ใต้รักแร้ หรือสร้างเป็นรูปนั่งเข้าฌาณ มีเด็กอยู่ข้างๆ หรือแบมือทั้งสองข้าง

พระภัทร

พระกาลิกะ

องค์ที่ ๖ พระภัทร แปลว่า ประเสริฐ

สถิตอยู่ตามรทวีป พร้อมด้วยพระอรหันต์อีก ๙๐๐ รูปเป็นบริวาร บ้างว่าท่านเป็นพระญาติของพระพุทธเจ้า บ้างก็ว่าท่านอยู่ในสกุลสูง ท่านเป็นมหาสาวกองค์หนึ่ง มีความสามารถอธิบายอรรถธรรมที่ลึกซึ้งให้เข้าใจด้วยคำพูดง่ายๆ

ลักษณะรูปปั้นของท่าน จะสร้างเป็นรูปนั่งห้อยเท้า ถือหนังสือมีเสืออยู่ข้างๆ แสดงให้เห็นว่าท่านสามารถปราบเสือได้ บ้างทำเป็นรูปพระภิกษุมีคิ้วยาว ประณมมือ

องค์ที่ ๗ พระกาลิกะ แปลว่า เวลา

สถิตอยู่สังฆาฏทวีป พร้อมด้วยพระอรหันต์อีก ๑,๐๐๐ รูปเป็นบริวาร ท่านเป็นที่นับถือของพระเจ้าพิมพิสาร แห่งกรุงราชคฤห์ แคว้นมคธ

ลักษณะรูปปั้นของท่าน จะสร้างเป็นรูปนั่งห้อยเท้า หรือนั่งเข้าฌาณ มือถือหนังสือหรือใบไม้ บ้างก็สร้างเป็นรูปคิ้วยาวลงมาจนลากดิน ต้องใช้มือถือเอาไว้ หรือถือฉาบทั้งสองข้าง

องค์ที่ ๘ พระวัชรบุตร

พระวัชรบุตร

สถิตอยู่บรรณทวีป พร้อมด้วยพระอรหันต์อีก ๑,๑๐๐ รูป เป็นบริวาร

ลักษณะรูปปั้นของท่าน จะสร้างเป็นรูปนั่งห้อยเท้า ถือไม้เท้าขักขระ ไม้เท้านี้บนยอดมีโลหะมีช่องเป็นวงกลม สำหรับร้อยแหวนโลหะ เมื่อเขย่าจะเกิดเสียง เวลาเดินทางในป่าจะทำให้พวกสัตว์เลื้อยคลานได้ยินเสียงแล้วหลีกหนีไป

องค์ที่ ๙ พระสุปากะ

พระสุปากะ

สถิตอยู่บนภูเขาคันธมาทน์ พร้อมด้วยพระอรหันต์อีก ๙๐๐ รูปเป็นบริวาร ในคัมภีร์ทางเถรวาทมีชื่อ โสปากะอยู่องค์หนึ่ง เนื่องด้วยตอนที่ท่านจะคลอดมารดาของท่านสลบไป ผู้คนเข้าใจว่าตายจึงนำไปทิ้งในป่า เมื่อท่านคลอดออกมา มารดาก็ถึงแก่กรรมไปจึงได้ชื่อว่าโสปากะ แปลว่า อันเขาทิ้งแล้ว เมื่อท่านอายุได้ ๗ ปี ได้ฟังธรรมเทศนาจากพระพุทธเจ้าก็เกิดความเลื่อมใสแล้วออกบรรพชา ภายหลังได้บรรลุพระอรหัตผลเป็นพระสาวกองค์หนึ่ง

ลักษณะรูปปั้นของท่าน จะสร้างเป็นรูปนั่งห้อยเท้า มือถือพัดหรือหนังสือ ข้างๆ จะมีพระอรหันต์องค์เล็ก บ้างก็สร้างทั้งสองมือถือลูกประคำ

พระมหาปันถกะ

องค์ที่ ๑๐ พระมหาปันถกะ แปลว่า หนทางใหญ่

สถิตอยู่ที่สวรรค์ตรัยตรึงศ์ พร้อมด้วยพระอรหันต์อีก ๑,๓๐๐ รูปเป็นบริวาร ท่านมีฤทธิ์ชำแรกกายเข้าของแข็งได้ นิรมิตไปในน้ำได้ เดินเหินในอากาศได้ ฉะนั้นครั้งหนึ่งพระพุทธเจ้าจึงตรัสให้ไปปราบพญานาค ท่านยังเป็นผู้ที่ยอดเยี่ยมด้วยปัญญา สามารถแก้ความสงสัยในการอธิบายอรรถธรรมให้แจ่มแจ้งได้ เป็นเอตทัคคสาวกองค์หนึ่ง

พระราหุล

ลักษณะรูปปั้นของท่าน จะสร้างเป็นรูปนั่งห้อยเท้าบนหลังสิงห์ บ้างก็นั่งห้อยเท้ากำลังทรมานพญานาคให้เข้าไปอยู่ในบาตร บ้างนั่งใต้ต้นไม้ มือถือหนังสือ หรือเป็นรูปนั่งเข้าฌาณ

องค์ที่ ๑๑ พระราหุล

สถิตอยู่ปริยังคุทวีป พร้อมด้วยพระอรหันต์อีก ๑,๑๐๐ รูป เป็นบริวาร ท่านเป็นพุทธชิโนรส พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า ท่านจะได้เกิดเป็นเชษฐโอรสของพระอานนท์ ฉะนั้นจึงสมญาว่า โอรสพระอานนท์ เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพาน ท่านได้เป็นคณาจารย์นิกายไวภาษิก และเป็นที่เคารพของบรรดาสามเณร ท่านเป็นเอตทัคคมหาสาวกทางด้านการศึกษาในพระธรรมวินัย และประพฤติปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

ลักษณะรูปปั้นของท่าน จะสร้างเป็นรูปพระภิกษุผู้มีศีรษะโตตาโต จมูกเป็นขอ บ้างก็เป็นรูปคนธรรมดา มือทั้งสองอุ้มเจดีย์

องค์ที่ ๑๒ พระนาคเสน

สถิตอยู่บนภูเขาปาณฑพ พร้อมด้วยพระอรหันต์อีก ๑,๒๐๐ รูป เป็นบริวาร ท่านเป็นผู้มีสง่า มีปฏิภาณในการโต้ตอบแก้ปัญหาธรรม มีความรู้ลึกซึ้ง ซึ่งอาจจะเป็นองค์เดียวกันกับพระนาคเสนในมิลินทปัญหาก็ได้

ลักษณะรูปปั้นของท่าน จะสร้างเป็นรูปนั่งห้อยเท้า มือซ้ายยกสูงเพียงหู มือขวาวางอยู่บนเข่า

พระนาคเสน

องค์ที่ ๑๓ พระอิงคทะ

สถิตอยู่บนภูเขาไวบูลยบารศ์ พร้อมด้วยพระอรหันต์อีก ๑,๓๐๐ รูปเป็นบริวาร ท่านองค์นี้หากเป็นองค์เดียวกันกับพระอังคชะก็เป็นมหาสาวกองค์หนึ่ง ร่างกายสะอาดมากมีกลิ่นหอมหรือถ้าเป็นองค์เดียวกันกับพระอังคิละก็เป็นมหาสาวกเช่นกันและเป็นองค์ที่บริบูรณ์ในสิ่งทั้งปวง

พระอิงคทะ

ลักษณะรูปปั้นของท่าน จะสร้างเป็นรูปนั่งห้อยเท้า อ้วนสมบูรณ์ ร่าเริง แต่บางครั้งก็เป็นรูปพระภิกษุชราถือไม้เท้า บ้างถือบาตร หรือถือหนังสือ

พระวนวาสี

พระอชิตะ

องค์ที่ ๑๔ พระวนวาสี แปลว่า อยู่ป่า

สถิตอยู่บนภูเขาวัตสะ พร้อมด้วยพระอรหันต์อีก ๑,๔๐๐ รูปเป็นบริวาร ยังหาเรื่องราวของท่านไม่ปรากฏชัดเจน ดูเหมือนว่าจะเป็นองค์เดียวกันกับพระวัจฉะ ซึ่งท่านชอบอยู่ตามป่า

ลักษณะรูปปั้นของท่าน จะสร้างเป็นรูปนั่งห้อยเท้าอยู่ที่ปากถ้ำ หลับตาเหมือนเข้าฌาณ บ้างทำนิ้วมุทรา บ้างวางบนเข่า หรือถือหนังสือ

องค์ที่ ๑๕ พระอชิตะ แปลว่า ไม่แพ้

สถิตอยู่ที่ภูเขาคิชกูฏ พร้อมด้วยพระอรหันต์อีก ๑,๕๐๐ รูป เป็นบริวาร ยังหาเรื่องราวของท่านไม่ปรากฏชัดเจน ในคราวทุติสังคายนา มีพระภิกษุองค์หนึ่งชื่อเดียวกันกับท่าน ในเถรคาถามีพระอชิตเถระ เป็นบุตรของพราหมณ์ คำว่า อชิต เป็นนามพระเมตไตรยโพธิสัตว์

ลักษณะรูปปั้นของท่าน จะสร้างเป็นรูปพระภิกษุชรานั่งห้อยเท้า ขนคิ้วยาว มือวางบนเข่า บ้างก็นั่งเข้าฌาณ ที่หน้าอกมีรูปหน้าพระ มีความหมายว่ามีพระอยู่ในใจเสมอ

พระจูฑปันถกะ

พระนนทิมิตร

พระปิณโฑละ

องค์ที่ ๑๖ พระจูฑปันถกะ แปลว่า หนทางเล็ก

สถิตอยู่ที่ภูเขาเนมินธร พร้อมด้วยพระอรหันต์อีก ๑,๖๐๐ รูป เป็นบริวาร ท่านเป็นมหาสาวกองค์หนึ่ง เมื่อแรกอุปสมบทมีปัญญาโง่เขลา ท่องจำอรรถคาถาไม่ได้แม้แต่ประโยคเดียว แต่ต่อมาท่านได้บรรลุพระอรหัตผล เชี่ยวชาญทางด้านมโนมยิทธิ เรื่องราวของท่านปรากฏอยู่ในคัมภีร์อสีติมหาสาวก

ลักษณะรูปปั้นของท่าน จะสร้างเป็นรูปนั่งห้อยเท้า มือขวาถือถ้วย มีนกกำลังจิกน้ำ

องค์ที่ ๑๗ พระนนทิมิตร

คือพระอรหันต์ผู้เทศนา เรื่องพระอรหันต์ 16 องค์ ที่ลังกา

องค์ที่ ๑๘ พระปิณโฑละ

คือพระปิณโฑละ อีกองค์หนึ่ง

พระโพธิธรรม (ตั้กม๊อโจ้วซือ)

菩提達摩祖師

พระโพธิธรรม ชาวจีนเรียกท่านว่า “ตั้กม๊อโจ้วซือ” ท่านเป็นผู้นำนิกายเซียมจงหรือนิกายเซนเข้าสู่ประเทศจีนในสมัยเหลียง ทางอุตตรนิกายยกย่องท่านในตำแหน่งสังฆปริณายกของนิกายเซนรูปที่ ๑ เพราะท่านเป็นผู้สอนวิธีบำเพ็ญฌานสมาบัติ มีผู้สืบทอดมรดกธรรมอีก ๕ องค์ ซึ่งใช้ชีวิตอย่างสงบเหมือนกับท่าน นิกายของท่านได้รับความยกย่องนับถืออย่างสูงจากพระเจ้าจักรพรรดิแห่งราชวงศ์ถัง

- **เทพปักตี่ (เฮี่ยงบู๊, จินบู่ตี่, ตั่วเหล่าเอี้ย, เจินอู่ตี้)**

เป็นองค์เดียวกับที่ประดิษฐานเป็นประธานศาลเจ้าพ่อเสือ ถนนตะนาว ถือเป็นเทพสำคัญและเป็นตัวแทนกลุ่มดาวเต่าดำและงูในทิศเหนือ เป็นสัญลักษณ์ของธาตุน้ำ รูปเคารพจึงมักเหยียบเต่าและงูด้วยพระบาท เป็นเทพที่นับถือกันทั่วไป แม้ในพระราชวังกรุงปักกิ่งก็มีหอบูชาเป็นพิเศษ

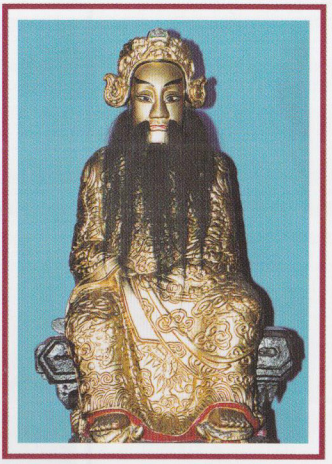

เทพเฮี่ยงบู๊

- **เทพการศึกษา (บุ่นเชียง, เหวินชาง)**

คือเทพแห่งการศึกษา ชาวจีนบูชาเพื่อขอพรด้านการศึกษาเล่าเรียน ตามความเชื่อพื้นบ้านถือว่าเป็นดาวแห่งการศึกษา หากผู้ปรารถนาเอาดีด้านราชการ มักบูชาเป็นประจำ

- **เทพประดิษฐ์อักษร (ชังเขียก, ชังเจ๋ว)**

เล่ากันว่า เป็นเสนาบดีของกษัตริย์หวงตี้ในยุคบรรพกาล เป็นผู้ประดิษฐ์อักษรจีน

- **เทพดาวเหนือ (จี่มุ้ย, จื่อเว่ย)**

ถือว่าเป็นเทพชั้นสูง เป็นดาวฤกษ์ ให้คุณแก่ผู้บูชา บางแห่งถือว่าเป็นภาคหนึ่งของชาวเง็กเซียนฮ่องเต้ เทพสูงสุดในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

ขงจื๊อ

- **ขงจื๊อ**

ขงจื๊อเป็นปรัชญาเมธีเอกของจีน เป็นผู้เผยแพร่คำสอนด้านจริยธรรมจนภายหลังสานุศิษย์ตั้งเป็นลัทธิหยู หรือลัทธิขงจื๊อ พระจักรพรรดิทุกรัชกาลยกย่องให้เป็นลัทธิประจำชาติจีน ทั้งยังให้อิทธิพลแก่ประเทศใกล้เคียง เช่น เกาหลี ญี่ปุ่น เวียดนาม

หลักคำสอนสรุปได้ดังนี้

๑. เมตตา (ยิ้ง)

๒. คุณธรรม (หงี)

๓. ประเพณี, มารยาท (โล่ย)

๔. ปัญญา (ตี่)

๕. ศรัทธา (สิ่ง)

ฮั่วท้อเซียงซือ

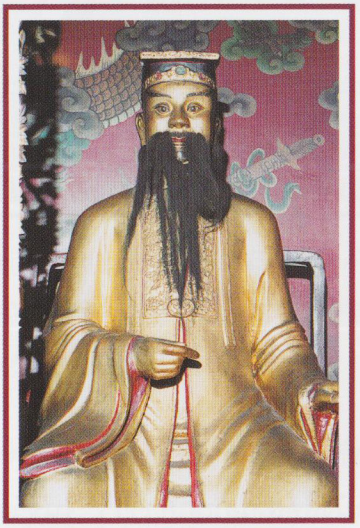

ฮั่วท้อเซียนซือ (ฮูโต๋วหมอเทวดา)

ฮั่วท้อเซียนซือ หรือเรียกอีกชื่อว่า ฮั่วท้อ เดิมชื่อว่าฮั้วย้ง “ฉายาง่วนฮ่วย” เกิดในสมัยราชวงศ์ฮั่น ตำบลเจียวกุ่ย ท่านมีความเฉลียวฉลาดตั้งแต่เล็ก ชอบค้นคว้าวิจัยด้วยตนเอง ชอบสันโดษ เชี่ยวชาญด้านฝังเข็มและปรุงยา ท่านยังสามารถผ่าตัดล้างกระเพาะบำบัดโรค หรือผ่ากำจัดเนื้อร้าย ยังสามารถผลิตยา คิดค้นยาต่างๆ เป็นท่านแรก

ท่านยังเป็นผู้มีอัจฉริยะในการแพทย์ คนที่ให้ท่านรักษาล้วนหายขาดจากโรคเหมือนรักษาคนตายให้เป็น

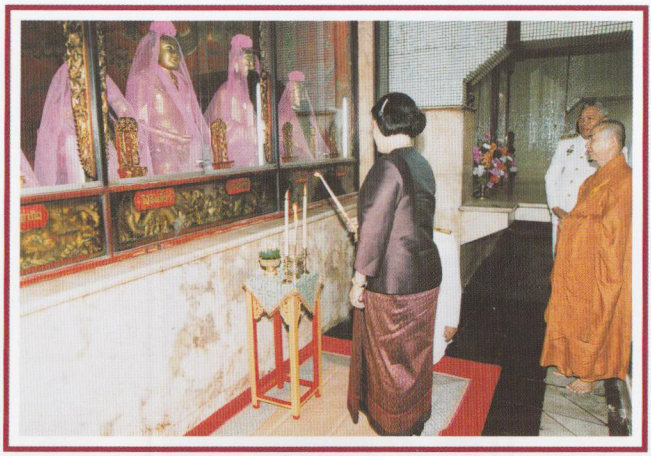

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จฯ พระสักการบูชาฮั่วท้อเซียนซือ ณ วัดมังกรกมลาวาส
เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๕

ดังนั้น การรักษาของฮั่วท้อ ซึ่งยังคงฝังใจของประชาชนคนจีน จนถึงปัจจุบันนี้ หนังสือสามก๊กกล่าวว่า ในชีวิตของฮั่วท้อสามารถผ่าตัดกระดูกที่โดนพิษให้กับกวนอู

ผลงานศึกษาวิจัยของฮั่วท้อลึกซึ้งมาก สามารถรักษาโรคได้ทุกชนิด ดังนั้น ประชาชนจึงยกย่องว่าเป็นบรมครูแห่งการแพทย์และเภสัชกรจีน

จากประวัติข้างต้น ยามใดที่เจ็บป่วย ชาวจีนหรือชาวไทยสายเลือดจีนจะมาบนบานขอให้ฮั่วท้อเซียนซือซึ่งถือว่าเป็นประดุจเทพเจ้าแห่งการแพทย์ ช่วยปัดเป่าความเจ็บความป่วยให้หมดสิ้นไป ดังนั้น เมื่อร้อยกว่าปีก่อนวัดเล่งเน่ยยี่ซึ่งได้ส่งศิษย์ไปนำขี้ธูปและสูตรยาสมุนไพรมาทำการรักษาโรคต่างๆ เพราะสมัยนั้นการแพทย์ในประเทศไทยยังไม่มีความเจริญมากนัก ประชาชนจึงนิยมใช้วิธี

แผนโบราณกันมาก เมื่อประชาชนรู้ ก็มาขอยานี้ไปรักษาและยาที่ได้ไปก็สามารถปัดเป่าโรคต่างๆ ให้หายได้ ทำให้ชาวบ้านนิยมมากราบไหว้จนถึงปัจจุบัน การขอยาจะบูชาเซ่นไหว้ตรงหน้าเทวรูปจำลองของท่านโดยเขย่าติ้ว ถ้าตกหมายเลขใดก็ไปเจียดยาที่ห้องยาหรือให้ซินแสหยิบยาให้ตามหมายเลขที่ได้รับ โดยจะได้รับคำแนะนำจากวิธีการใช้ตามสูตรของฮั่วท้อที่ได้รับการสืบทอดมา โดยไม่มีการเรียกเก็บค่ารักษาแม้แต่น้อย ในวันคล้ายวันเกิดประจำปีของท่านซึ่งตรงกับเดือน ๔ วันที่ ๑๘ ของจีน วัดจะมีงานสมโภชรำลึกถึงพระคุณท่านโดยจัด ๒ วัน ๒ คืน เป็นการสักการะถึงบุญคุณของหมอฮั่วท้อที่ได้ช่วยรักษาประชาชนทั่วไป

- **เทพโชคลาภ (ไฉ่ซิ่งเอี้ย, ไฉเสิ้น)**

โดยทั่วไปที่นับถือบูชาเทพเจ้าแห่งโชคลาภนั้น มีกันอยู่ ๒ ปาง คือปางบู๊ และปางบุ๋น ปางบู๊มักจะจำลองเป็นรูปขี่เสือ ใบหน้าสีแดง มีท่าทางที่ดุ เพื่อปัดเป่าไม่ให้ปีศาจร้ายต่างๆ มารังควานทรัพย์สินในครอบครัว ส่วนปางบุ๋นเป็นรูปลักษณะที่เมตตา ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส มือถือก้อนทอง ประดุจดังว่า ท่านมอบเงินทองให้ครอบครัวของเขาอย่างมีความสุข การบูชาเทพเจ้าแห่งโชคลาภ ส่วนใหญ่มักบูชาด้วยส้ม ซึ่งถือว่าเป็นผลไม้ที่เป็นสิริมงคล

- **เทพประจำชะตาชีวิต (ไท่ส่วย, ไท่ซุ่ย)**

เป็นเทพเจ้าที่คอยปกป้องคุ้มครองดวงชะตาราศีของมนุษย์ให้ปราศจากภัยพิบัติอุปัทวันตราย ซึ่งในทุกๆ ปีหลังเทศกาลตรุษจีน ชาวจีนจะนำเทียบแดงเขียนชื่อวันเดือนปีและเวลาเกิดของตน พร้อมด้วยกระดาษเงินกระดาษทอง มาขอพรต่อเทพไท่ส่วย เรียกกันเป็นภาษาจีนว่า ป้ออุ่ง หรือฝากดวงชะตาไว้เพื่อให้ท่านคุ้มครองป้องกันภัยพิบัติในปีนั้นๆ การปฏิบัติเช่นนี้มีมาในหมู่ชนชาวจีนนับเป็นเวลาหลายร้อยปีมาแล้ว

- **เอี๊ยะอ้วง (ราชาแห่งยาและเทพแห่งกสิกรรม)**

เป็นผู้ค้นพบสรรพคุณของตัวยาสมุนไพรจีนต่างๆ ซึ่งได้บันทึกเป็นตำราสมุนไพรจีนที่ใช้กันอยู่จนถึงปัจจุบัน

อนึ่ง ท่านยังเป็นผู้ริเริ่มแนะนำการทำการกสิกรรมให้กับประชาชน ซึ่งเป็นอาชีพพื้นฐานของประชาชนโดยทั่วไป จึงได้รับการเคารพยกย่องว่าเป็นราชาแห่งยาและเทพแห่งกสิกรรม ในปัจจุบันมีประชาชนมากราบไหว้บูชาและขอพรเพื่อให้การกสิกรรมของตนเจริญงอกงามดีในปีนั้นๆ

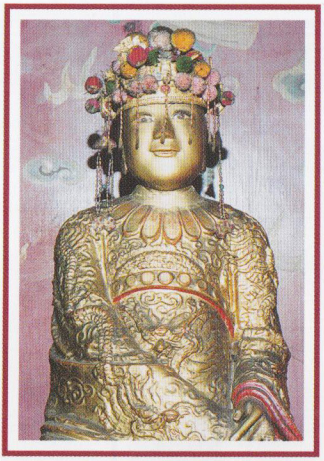

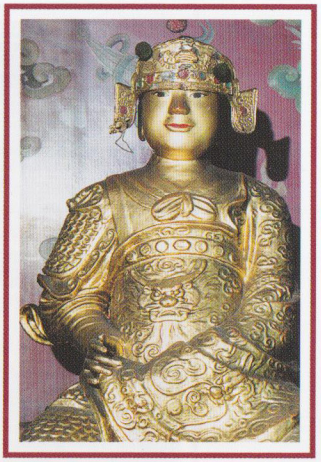

- **ปึงเถ่ากง, ปึงเถ่าม่า (เทพทุนทรัพย์)**

เป็นเทพตามความเชื่อพื้นบ้านแถบเมืองแต้จิ๋ว มีที่มาจากเจ้าที่ ถือกันว่าเป็นผู้ดูแลการค้าขาย และคุ้มครองในถิ่นฐาน ชาวบ้านเคารพยกย่องเป็นประดุจเทพทุนทรัพย์ ทำให้ผู้ทำมาค้าขายส่วนมากในปัจจุบันจะต้องตั้งเทพปึงเถ่าไว้ในร้านค้าของตน เพื่อให้ทำมาค้าขึ้น มีความราบรื่น มั่นคง และการงานก้าวหน้า มีความเจริญรุ่งเรืองตลอดไป

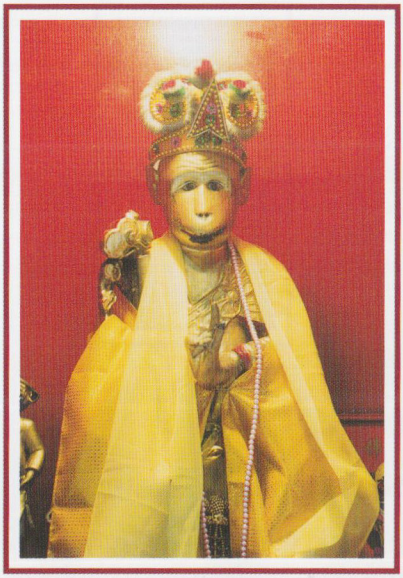

- เทพวานร (หงอคงเห้งเจีย, ซีเทียงไต่เสี่ย, ฉีเทียน-ต้าเซิ่ง)

เป็นตัวละครในวรรณคดีเรื่อง ไซอิ๋ว ซึ่งประพันธ์โดย โง้วเซ่งอึง (อู่เฉิงเอิน) ผู้ประพันธ์เป็นผู้รอบรู้ในพุทธธรรม และลัทธิต่างๆ ของจีน อู่เฉิงเอินแทนความหมายของซุนหงอคง เป็นลิง หมายถึงโพธิจิต ตามวลีของนิกายฌานที่ว่า จิตคือวานร และตั้งชื่อว่าหงอคง แปลว่า รู้แจ้งสูญตา ดังนั้นรูปเทพวานรจึงเป็นตัวแทนจุดสำคัญของนิกายฌาน ที่ว่า จิตเดิมแท้บริสุทธิ์ แต่ว่าการมีเฉพาะจิตเดิมแท้นั้นไม่พอ จะต้องประกอบด้วยศีลและสมาธิ จึงจะสามารถนำพระถังซัมจั๋ง (เฮี้ยนจัง) ไปสู่แดนตะวันตกได้

บางตำราว่าหมายถึง โทสะ คือ ลิง, โลภะ คือ ซัวเจ่ง, โมหะ คือ โป๊ยไก่

ฮวยกงฮวยม่า, กิมฮวยฮูหยิน

- **ฮวยกงฮวยม่า, กิมฮวยฮูหยิน**

ฮวยกงฮวยม่า หรือแม่ซื้อ ซึ่งเป็นเทพเจ้าที่ประชาชนให้ความนับถือมากองค์หนึ่ง ซึ่งปัจจุบันในเดือน ๗ วันที่ ๗ ของจีน ซึ่งเป็นวันเกิดของท่าน จะมีประชาชนมาขอพรโดยไม่ขาดสาย โดยเฉพาะสำหรับคู่สามีภรรยาที่แต่งงานแล้วยังไม่มีบุตร และต้องการจะมีบุตร ส่วนใหญ่ก็จะขอพึ่งบารมีของ ฮวยกงฮวยม่า หรือกงพั้ว เนื่องจากถือกันว่าท่านเป็นผู้กำหนดการเกิดของมนุษย์และสามารถดลบันดาลให้มีบุตรได้ อีกทั้งยังสามารถกำหนดเพศได้ตามที่ผู้มาขอพรปรารถนา

ฮวยกงฮวยม่า หรือแม่ซื้อ ไม่ได้เป็นเพียงผู้กำหนดการเกิดเท่านั้น แต่ยังเป็นเทพเจ้าที่คุ้มครองมนุษย์ ตั้งแต่เล็กไปจนโตอีกด้วย โดยชาวจีนเชื่อว่าเมื่อเด็กคนใดมีอายุย่างเข้า ๑๕ ปี ซึ่งเป็นวัยที่อยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ อาจจะประพฤติออกนอกลู่นอกทางได้หากดูแลไม่ดี ดังนั้นผู้ใหญ่จึงต้องพาเด็กไปคาระวะแม่ซื้อ (กงพั้ว) เพื่อให้ท่านคุ้มครองให้เด็กอยู่รอดปลอดภัย เป็นคนดี ว่านอนสอนง่าย เชื่อฟังพ่อแม่ และในการสักการะบูชานี้จะต้องนำเอาผลไม้ต่างๆ หรืออาหาร บัวลอย หรืออี๊ และขนมกุ้ยช่ายสีแดงหรืออั่งก้วยไปถวายเป็นของเซ่นไหว้ให้แก่

ฮวยกงฮวยม่า แล้วจะได้พบกับความสุข ครอบครัวจะมีบุตรหลานที่เลี้ยงง่าย ดูแลง่าย และเป็นคนที่มีอนาคตไกลอีกด้วย

- เจ้าแม่กิมบ้อเนี้ย (ซีหวังหมู่, ไซอ๊วงป้อ)

เป็นเทพสำคัญของลัทธิเต๋า ถือกันว่าเป็นประมุขของเหล่าเทพฝ่ายหญิง มีที่ประทับอยู่ที่ยอดเขาคุนหลุน ด้านทิศตะวันตก ทรงประทานยาอายุวัฒนะแก่ผู้ขอพร นอกจากนี้ซีหวังหมู่ถือว่าเป็นตัวแทนธาตุทอง ธาตุประจำทิศตะวันตก มีเสือขาวเป็นสัญลักษณ์

- เจ้าแม่ทับทิม (เทียนโหวเซี้ยบ้อ, มาจู่)

เป็นเทพีที่ชาวบ้านแถบฝั่งทะเลนับถือกันมาก ถือว่ามีปาฏิหาริย์ช่วยคุ้มครองคนเดินเรือทะเล

เป็นหญิงสาวในสมัยห้าราชวงศ์ แซ่หลิน ชื่อม่อเหนียง เป็นชาวเกาะเหมยโจว มณฑลฮกเกี้ยน ชอบปฏิบัติธรรมถือศีลกินเจ กล่าวกันว่านางสามารถถอดจิตช่วยคนเดินเรือทะเล ถึงแก่กรรมเมื่ออายุ ๒๘ ปี ต่อมาชาวบ้านนิยมสร้างศาลกราบไหว้บูชาทั่วไป ทั้งจีนไต้หวัน ฯลฯ ต่อมาฮ่องเต้ในสมัยหลังได้อวยยศให้เป็นถึงราชินีสวรรค์ (เทียนโหว)

- เทพฮั่วกวง

เป็นเทพขุนพลองค์หนึ่ง แซ่หม่า เรียกกันว่า หม่าหลิงกวง หรือแม่ทัพหม่า ๓ ตา นับถือกันว่ามีอิทธิฤทธิ์สูงส่ง มีของวิเศษคืออิฐทองสามเหลี่ยมอยู่ในมือเสมอ ชาวบ้านถือว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งธาตุไฟ มักบูชาขอความคุ้มครอง โชคลาภ

- พระอาจารย์เว่ยหล่าง (หุ้ยเล้ง, หุ้ยเหนิง) สังฆ-ปริณายกนิกายฌาน รูปที่ ๖

เดิมเป็นชาวเมืองซิงโจวได้เป็นศิษย์ของท่านหงเยิ่นสังฆ-ปริณายกรูปที่ ๕ ต่อมาท่านเห็นความเข้าใจสภาวธรรมของเว่ยหล่าง จึงได้มอบบาตรจีวร สัญลักษณ์การสืบทอดตำแหน่งแก่ท่านเว่ยหล่าง ต่อมาท่านได้เผยแผ่ธรรมอยู่ที่วัดหนานหัว มณฑลกวางตุ้ง จนมรณภาพ แม้ปัจจุบันสรีระของท่านก็ยังไม่เน่าเปื่อย

หลักธรรมสำคัญคือ การบรรลุธรรมอย่างฉับพลัน มุ่งสู่จิตเดิมแท้ ดังโศลกที่ท่านแสดงแก้โศลกของเสินซิ่วศิษย์ผู้พี่ดังนี้

โศลกของท่านเสินซิ่ว	ท่านเว่ยหล่างแก้ว่า
กายเราคือต้นโพธิ์	ไม่มีต้นโพธิ์
ใจเราคือกระจกเงา	ไม่มีกระจกเงาใส
เราเช็ดถูทุกๆ เวลา	สิ่งทั้งปวงล้วนว่างเปล่า
ไม่ยอมให้ฝุ่นละอองจับ	แล้วฝุ่นละอองจะจับอะไร

ซึ่งถือว่าด้วยโศลกนี้เองที่แสดงการเข้าถึงธรรมของท่านเว่ยหล่าง

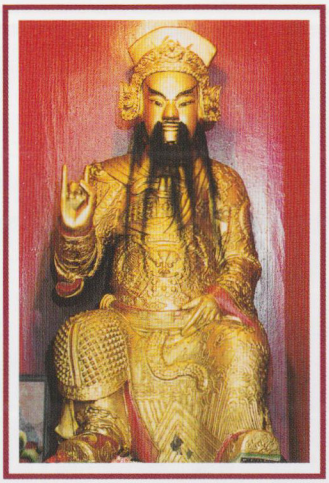

เทพกวนอู

- **สังฆารามปาลโพธิสัตว์**

คือ เจ้ากวนอูในยุคสามก๊ก ขุนพลกวนอูเมื่อยังมีชีวิตอยู่ได้ผูกพันอยู่กับพระอาจารย์โพวเจ๋ง ซึ่งท่านเป็นผู้ช่วยชีวิตกวนอูจากการลอบทำร้าย ต่อมาเมื่อกวนอูถูกซุนกวนประมุขง่อก๊กประหารชีวิต วิญญาณได้ไปสำแดงตนแก่พระอาจารย์โพวเจ๋งขอส่วนกุศล และชาวบ้านได้สร้างศาลบูชาคุณธรรมของกวนอู ณ ภูเขาอั้วฉวนซัน จนถึงสมัยราชวงศ์สุย พระอาจารย์จี้ออี่แห่งนิกายเทียนไท้ได้จาริกไปพำนักยังภูเขาแห่งนี้ คืนหนึ่งวิญญาณกวนอูก็ปรากฏกายสรรเสริญวัตรปฏิบัติของพระอาจารย์จี้ออี่ๆ จึงแสดงคุณของพระรัตนตรัยและเบญจศีลแก่กวนอู วิญญาณกวนอูจึงสมาทานและรับเป็นธรรมบาลคุ้มครองพระศาสนา หลังจากนั้นเมื่อพระอาจารย์จี้ออี่สร้างวัดสำเร็จได้ให้ศิษย์สร้างศาลกวนอู เรียกว่า สังฆารามปาลโพธิสัตว์ ต่อมาอารามทั่วไปในประเทศจีนจึงนิยมสร้างรูปกวนอูเป็นธรรมบาลกันจนแพร่หลาย

- **โภชนปาลโพธิสัตว์ (กำจาย พู่สัก)**

คือเทพอัคนีตามความเชื่อจีนโบราณ ถือว่าเป็นผู้ดูแลความอุดมสมบูรณ์ของอารามให้มีเครื่องอุปโภคบริโภคบริบูรณ์ แต่เดิมอารามในอินเดียไม่มีประเพณีนี้ แต่เมื่อพระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศจีน ชาวจีนจึงนำความเชื่อพื้นเมืองเข้ากลมกลืนกับพระพุทธศาสนา โดยเริ่มที่อารามเส้าหลิน มณฑลเหอหนาน ซึ่งเป็นอารามนิกายฌาน (เซน) แห่งแรก เรียกกันว่า กินนรราชา ผู้ดูแลไฟ ต่อมาจึงแพร่หลายยังอารามอื่นๆ ทั่วประเทศจีน

เทพหลักเมือง

เจ้าที่

- **เทพหลักเมือง (เสี่ยอึ้งกง, เฉิงหวงกง)**

คือเทพประจำเมือง มีหน้าที่ดูแลวิญญาณในเมือง หรือชุมชน ในขณะที่เจ้าที่ดูแลคนเป็น เทพหลักเมืองดูแลดวงวิญญาณ มักทำรูปเป็นขุนนางฝ่ายบุ๋น มีบริวาร ๒ ตน

- **เจ้าที่ (แปะกง, ป๋อกง) (โท่วตี่กง, ถู่ตี้กง)**

คือเจ้าที่ตามประพณีของจีน ชาวจีนถือว่าที่ดินทุกผืนมีวิญญาณเจ้าที่สิงสถิตอยู่ การบูชาสม่ำเสมอจะนำความสงบสุขมาให้ผู้อยู่อาศัย ดังนั้นตามบ้านเรือนหรือวัด ศาลเจ้า ฯลฯ ก็ต้องมีศาลเจ้าที่ประจำอยู่ รูปเคารพจะทำเป็นรูปตายายแต่งกายแบบคหบดีจีน

การบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวจีน

ชาวจีนโดยทั่วไปจะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ด้วยธูปเทียนเป็นสำคัญ มีการถวายเครื่องบูชาด้วยผลไม้ และเนื้อสัว์ โดยแบ่งการบูชาตามความเชื่อดังนี้

การบูชาพระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ หรือเทพทางพระพุทธศาสนา จะบูชาด้วยผลไม้และอาหารเจ โดยจัดผลไม้เป็นจำนวนคี่ เช่น ๓, ๕ ชนิด นิยมเลือกผลไม้ที่มีชื่อเป็นสิริมงคลในภาษาจีน เช่น แอ๊ปเปิ้ล มีความหมายถึงความสงบสุข, ส้ม หมายถึง สิริมงคล, สาลี่ หมายถึง การเรียกโชคลาภเข้ามา, ทับทิม หมายถึง ให้มีลูกมาก

ส่วนเครื่องบูชาที่เป็นอาหารเจ มักจัดอาหารเจ ๕ ชนิด ได้แก่ ดอกไม้จีน, วุ้นเส้น, เห็ดหอม (หรือเห็ดหูหนู), ฟองเต้าหู้, สาหร่ายทะเล เป็นต้น

การบูชาเทพทางลัทธิเต๋าและเทพพื้นบ้าน มักนิยมใช้เนื้อสัตว์มีทั้ง ๓ ชนิด, ๕ ชนิด เนื่องจากธรรมเนียมจีนแต่ครั้งบรรพกาลกำหนดให้ใช้เนื้อสัตว์เซ่นสรวงตามฐานันดรศักดิ์ของผู้ประกอบพิธี เช่น เครื่องบูชาสำหรับฮ่องเต้ ในพระราชพิธีใช้วัว หมู แพะ ทั้งตัว ถือเป็นเครื่องบูชาสูงสุดระดับเจ้าเมือง ชุมชนให้ใช้เพียงหมู แพะ ระดับประชาชนทั่วไปมักนิยมจัดเป็นชุด เช่น ไก่ หมู ปลาหมึก, เป็ด หมู ปลา, หรือเป็ด ไก่ ห่าน หมู ปลา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ทรงสักการบูชาพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร (กวนอิม)
ณ วัดมังกรกมลาวาส เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๕

นอกจากนี้ เฉพาะการบูชาเทพพื้นบ้านจะมีการถวายกระดาษเงิน กระดาษทองตามพิธีของเทพเจ้าแต่ละองค์ โดยเฉพาะเช่น ถวายเครื่องทรงของเทพทำด้วยกระดาษ ซึ่งประดิษฐ์ให้ถูกต้องตามเครื่องทรงขององค์เทพ เช่น เครื่องทรงกษัตริย์ เทพธิดา ขุนพล ส่วนกระดาษเงิน กระดาษทองก็จะพับเป็นรูปทรงต่างๆ ทั้งยังแตกต่างกันตามท้องถิ่น เช่น กระดาษเงิน กระดาษทองของจีนแต้จิ๋วก็จะไม่เหมือนกับจีนกวางตุ้ง เป็นต้น

อนึ่ง ในเทศกาลต่างๆ เช่น วันฉลองวันประสูติของเทพเจ้าก็มักจะจัดขนมลูกท้อ (ทำด้วยแป้งสาลี) หมี่ และน้ำตาล เช่นไหว้เป็นพิเศษ

ผังแสดงหมายเลขที่ประดิษฐาน
พระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ พระอรหันตสาวก และเทพเจ้าของจีนภายในวัดมังกรกมลาวาส

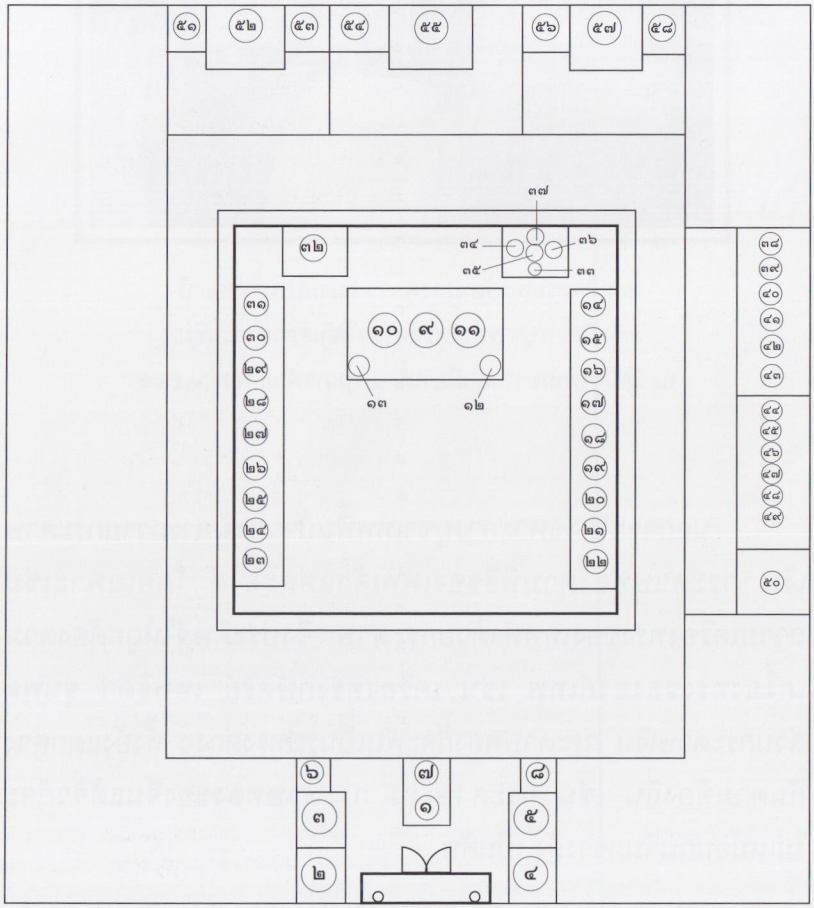

ผังแสดงหมายเลขที่ประดิษฐาน

พระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ พระอรหันตสาวก และเทพเจ้าของจีนภายในวัดมังกรกมลาวาส

๑. พระเมตไตรยโพธิสัตว์
๒. ท้าววิรุฬหก
๓. ท้าววิรูปักษ์
๔. ท้าวธตรฐ
๕. ท้าวกุเวร
๖. แป๊ะกง (เจ้าที่)
๗. พระสกันทโพธิสัตว์
๘. เสี่ยอึ่งกง (เจ้าหลักเมือง)
๙. พระศรีศากยมุนีพุทธเจ้า
๑๐. พระอมิตาภพุทธเจ้า
๑๑. พระไภษัชยคุรุพุทธเจ้า
๑๒. พระมหากัสสปะ
๑๓. พระอานนท์
๑๔. พระปิณโฑลภารัทวาช
๑๕. พระกนกภารัทวาช
๑๖. พระนกุละ
๑๗. พระกาลิกะ
๑๘. พระสุปากะ
๑๙. พระราหุล
๒๐. พระอิงคทะ
๒๑. พระอชิตะ
๒๒. พระนนทิมิตร
๒๓. พระปิณโฑละ
๒๔. พระจูฬปันถกะ
๒๕. พระวนวาสี
๒๖. พระนาคเสน
๒๗. พระปันถกะ
๒๘. พระวัชรบุตร
๒๙. พระภัทระ
๓๐. พระสุปิณฑะ
๓๑. พระกนกวัจฉะ
๓๒. พระโพธิธรรม
๓๓. บุ่นเชียง (เทพการศึกษา)
๓๔. ชังเขียก (เทพประดิษฐ์อักษร)
๓๕. ปักตี่ (เจ้าพ่อเสือ)
๓๖. จี่มุ่ย (เทพดาวเหนือ)
๓๗. ขงจื้อ
๓๘. ปึงเถ่าม่า (เทพทุนทรัพย์)
๓๙. ปึงเถ่ากง (เทพทุนทรัพย์)
๔๐. ไฉ่ซิ่งเอี้ย (เทพโชคลาภ)
๔๑. เอี๊ยอ้วงไต่ตี่ (ราชาแห่งยา)
๔๒. เซียนซือกง (ฮั่วท้อเซียนซือ)
๔๓. ไท่สวย (เทพดวงชะตา)
๔๔. ไฉ่ซิ่งเอี้ย (เทพโชคลาภภาคปู๊)
๔๕. ฮั่วกวง (เทพขุนพลสามตา)
๔๖. กิมฮวยฮูหยิน (แม่ซื้อ)
๔๗. เทียนโหวเซี้ยบ้อ (เจ้าแม่ทับทิม)
๔๘. กิมบ้อเนี้ย (เจ้าแม่ทิศตะวันตก)
๔๙. ง๊วยเล่า (เจ้าแม่แห่งการสมรส)
๕๐. หงอคงเห้งเจีย (เทพวานร)
๕๑. กำจาย (โภชนปาลโพธิสัตว์)
๕๒. เวยหล่าง (ฮุ่ยเล่งหรือฮุ่ยเหนิง)
๕๓. กวนอู (สังฆารามโพธิสัตว์)
๕๔. ป้ายวิญญาณพระยาโชฎึกราชเศรษฐี
๕๕. พระอาจารย์จีนวังสสมาธิวัตร (สกเห็ง)
๕๖. จัณฑิอวโลกิเตศวร
๕๗. พระอวโลกิเตศวร (กวนอิม)
๕๘. พระพุทธไสยาสน์

ป้ายถวายพระพร “ขอจงทรงพระเจริญพระชนมายุยืนหมื่นปี” ประดิษฐาน ในอุโบสถวัดมังกรกมลาวาส

ทรงเปิด “หอพิพิธภัณฑ์วัตถุธรรม” เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๑

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ทรงเททองหล่อพระศรีศากยมุนี และรูปจำลองฮั่วท้อเซียนซือ ณ วัดมังกรกมลาวาส เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๕

般若波羅蜜多心經

唐三藏法師玄奘譯

ปรัชญาปารมิตาหฤทัยสูตร

นายเลียง เสถียรสุต แปลไทย

ตามฉบับแปลจีนของพระอาจารย์เฮี่ยนจังแห่งราชวงษ์ถัง

觀自在菩薩。行深般若波羅蜜多時。照見五蘊皆空。度一切苦厄。

พระอวโรกิเตศวรโพธิสัตว์ ทรงประพฤติจริยาในปรัชญาปารมิตาอันลึกซึ้ง ได้พิจารณาขันธ์ห้ามีความศูนย์โดยสภาพ จึงทรงข้ามพ้นซึ่งทุกข์ทั้งหลาย

舍利子。色不異空。空不異色。色即是空。空即是色。受想行識。亦復如是。

ท่านศารีบุตร รูปไม่อื่นไปจากความศูนย์ ความศูนย์ไม่อื่นไปจากรูป รูปอันใดความศูนย์ก็อันนั้น ความศูนย์อันใด รูปก็อันนั้น เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณก็คือความศูนย์อย่างเดียวกัน

舍利子。是諸法空相。不生不滅。不垢不淨。不增不減

ท่านศารีบุตร ธรรมทั้งปวง มีความศูนย์เป็นลักษณะ ไม่เกิด ไม่ดับ ไม่มัวหมอง ไม่ผ่องแผ้ว ไม่เกิน ไม่ขาด อย่างนั้น

是故空中無色。無受想行識。無眼耳鼻舌身意。無色聲香味觸法。無眼界。乃至無意識界。無無明。亦無無明盡。乃至無老死。亦無老死盡。無苦集滅道。無智亦無得。以無所得故。

เพราะฉนั้นแหละ ในความศูนย์จึงไม่มีรูป ไม่มีเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่มีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่มีรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะธรรม ไม่มีจักษุธาตุ จนถึงไม่มีมโนธาตุ ไม่มีอวิชชา ไม่มีความสิ้นไปแห่งอวิชชา จน

ถึงไม่มีความแก่ — ความตาย ไม่มีความสิ้นไปแห่งความแก่ — ความตาย ไม่มีทุกข สมุทัย นิโรธ มรรค ไม่มีญาณ ไม่มีบรรลุ เพราะไม่มีการบรรลุ

菩提薩埵。依般若波羅蜜多故。心無罣礙。無罣礙故。無有恐怖。遠離顛倒夢想。究竟涅槃。

พระโพธิสัตว์ดำเนินตามปรัชญาปารมิตา จิตย่อมไม่ห่วงใยขัดข้อง และเมื่อจิตไม่ห่วงใยขัดข้อง จึงไม่สะดุ้งกลัว ละแล้วซึ่งความหลงผิดเพ้อฝัน มีปรินิพพานเป็นที่สุด

三世諸佛。依般若波羅蜜多故。得阿耨多羅三藐三菩提。

พระพุทธเจ้าในกาลทั้งสาม ทรงดำเนินตามปรัชญาปารมิตา ได้ตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ

故知般若波羅蜜多。是大神咒。是大明咒。是無上咒。是無等等咒。能除一切苦。真實不虛。故說般若波羅蜜多咒。即說咒曰。

เพราะฉนั้น จึงพึงทราบปรัชญาปารมิตา เป็นมหาศักดามนตร์ เป็นมหาวิทยามนตร์ เป็นอนุตรมนตร์ เป็นอสมสมมนตร์ สามารถระงับทุกข์ทั้งปวงได้โดยสัจจะ ฉนั้น จึงประกาศปรัชญาปารมิตามนตร์ดังนี้ คือ

揭諦揭諦。波羅揭諦。波羅僧揭諦。菩提薩婆訶。

คะเต คะเต ปรคะเต ปารสังคะเต โพธิสวาหา

(การแปลพระสูตรนี้ ได้อาศัยคำแปลของพระคุณเจ้าพระมหาบุญรอด สุชีโว แปลจากต้นฉบับสันสกฤตเป็นส่วนมาก จึงขอขอบพระคุณไว้ที่นี้ด้วย—ผู้แปล)

佛說八大人覺經
พระพุทธวจนะ

อัฏฐมหาบุรุษโพธิสูตร

แปลโดย เย็นอิมภิกขุ

爲佛弟子。常於晝夜。至心誦念八大人覺經。

ความเป็นสาวกพระพุทธเจ้า จำต้องทำความเพียรภาวนาทุกวันคืน ตั้งจิตระลึกสาธยาย อัฏฐมหาบุรุษโพธิสูตร

第一覺悟。世間無常。國土危脆。四大苦空。五陰無我。虛僞無主。心是惡源。形爲罪藪。如是觀察。漸離生死。

ข้อที่ ๑ กำหนดให้รู้แจ้ง สากลจักวาฬไม่เที่ยง โลกธาตุมีแต่ความเสื่อมสลาย ธาตุทั้ง ๔ เป็นทุกข์เป็นอนัตตา ขันธ์ทั้ง ๕ ปราศจากตัวตน เป็นสิ่งหลอกลวงมายาไม่มีแก่นสาร จิตเป็นสมุฏฐานแห่งบาป ร่างกายเป็นที่สถิตแห่งกองทุกข์ เมื่อพิจารณาตรึกตรองธรรมดั่งนี้ ก็จะพ้นจากวัฏฏสงสารเป็นลำดับ

第二覺知。多欲爲苦。生死疲勞。從貪欲起。少欲無爲。身心自在。

ข้อที่ ๒ กำหนดให้รู้แจ้ง มักมากในตัณหาเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ ความตรากตรำอยู่ในสังสารวัฏ ย่อมเกิดจากความโลภอยากในกามคุณเป็นเหตุ การลดละตัณหาไม่ประกอบโลกียะกิจ ทำให้กายและจิตเป็นอิสระ

第三覺知。心無厭足。惟得多求。增長罪惡。苦薩不爾。安貧守道。惟慧是業。

ข้อที่ ๓ กำหนดให้รู้แจ้ง จิตไม่สิ้นสุดแห่งความโลภ มีความปรารถนาอยากได้ไม่สิ้นสุด เป็นการสะสมทางแห่งบาป พระโพธิสัตว์ไม่กระทำเช่นนั้น ตั้งอยู่ในความสันโดษ รักษาปฏิบัติธรรม มุ่งหมายแต่ปัญญา

第四覺知。懈怠墮落。常行精進。破煩惱惡。摧伏四魔。出陰界獄。

ข้อที่ ๔ กำหนดให้รู้แจ้ง ความเสื่อมเกิดจากความเกียจคร้าน ความมุ่งหมายแต่ความเพียร

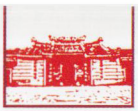

เป็นนิตย์ ตัดกิเลสอกุศลธรรม ทำลายมารทั้ง ๔ หลุดพ้นจากพันธาการของขันธ์และโลกธาตุ

第五覺悟。愚癡生死。菩薩常念。廣學多聞。增長智慧。成就辯才。化敎一切。悉以大樂。

ข้อที่ ๕ กำหนดให้รู้แจ้ง ความหลงแห่งอวิชชาเป็นเหตุวนอยู่ในสังสารวัฏ พระโพธิสัตว์ต้องมีสติกำหนดรู้อยู่ทุกขณะ หมั่นศึกษาให้รู้แจ้งอย่างกว้างขวางเป็นพหูสูตร เพียรเพิ่มพูนปัญญาให้บรรลุปฏิสัมภิทา โปรดสรรพสัตว์ทั้งหลายให้ได้พบกับบรมสุขอันมหาศาล

第六覺知。貪苦多怨。橫結惡緣。菩薩布施。等念怨親。不念舊惡。不憎惡人。

ข้อที่ ๖ กำหนดให้รู้แจ้ง ทุกข์แห่งความจนทำให้เกิดความเคียดแค้น เป็นปัจจัยชักจูงไปสู่บาปธรรม พระโพธิสัตว์บำเพ็ญทาน ย่อมไม่แบ่งแยกความเป็นศัตรูหรือความเป็นญาติ ปราศจากอาฆาตพยาบาท ไม่มีความเกลียดชังแม้ผู้นั้นประพฤติบาป

第七覺悟。五欲過患。雖爲俗人。不染世樂。常念三衣。瓦鉢法器。志願出家。守道清白。梵行高遠。慈悲一切。

ข้อที่ ๗ กำหนดให้รู้แจ้ง โทษและภัยของกามคุณ ๕ ถึงแม้จะอยู่ในเพศคฤหัสถ์ ก็ไม่หลงไหลความสุขทางโลก ระลึกถึงตรีจีวรเป็นนิตย์ รวมทั้งเครื่องอัฏฐธรรมบริขารทั้งหลาย ตั้งใจออกบรรพชา ปฏิบัติรักษาธรรมให้บริสุทธิ์ ประพฤติพรหมจรรย์ที่สูงสุดอันเป็นทางประเสริฐ มีความเมตตากรุณาต่อสรรพสัตว์ทั้งมวล

第八覺知。生死熾然。苦惱無量。發大乘心。普濟一切。願代衆生。受無量苦。令諸衆生。畢竟大樂。

ข้อที่ ๘ กำหนดให้รู้แจ้ง สังสารวัฏเปรียบเสมือนขุมเพลิงที่ลุกไหม้ ทุกข์ทรมานหาประมาณมิได้ ควรตั้งจิตมุ่งต่อพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ เพื่อโปรดอนุเคราะห์สรรพสัตว์โลก ย่อมรับทุกข์แทนสรรพสัตว์ ไม่ว่ายากแค้นวิบากเพียงใด เพื่อให้สัตว์ทั้งหลายบรรลุถึงเอกันตบรมสุขเป็นที่สุด

如此八事。乃是諸佛菩薩大人之所覺悟。精進行道。慈悲修慧。乘法身船。至涅盤岸。復還生死。度脫衆生。以前八事。開導一切。令諸衆生。覺生死苦。捨離五欲。修心聖道。

若佛弟子。誦此八事。於念念中。滅無量罪。
進取菩提。速登正覺。永斷生死。常住快樂。

ธรรมทั้ง ๘ ประการนี้ เป็นที่กำหนดแจ้งของพระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ และมหาบุรุษทั้งหลาย ผู้มีความเพียรควรตั้งมั่นปฏิบัติธรรม มีเมตตากรุณามานะอบรมปัญญา อาศัยพระธรรมนาวาข้ามถึงฝั่งนิรวาณ หากย้อนกลับมาสู่สังสารวัฏ เพื่อช่วยสรรพสัตว์ให้พ้นทุกข์ ให้ใช้ธรรมทั้ง ๘ ดังกล่าว สั่งสอนแนะคำมรรควิถีทั้งปวง ให้บรรดาสรรพสัตว์รู้แจ้งทุกข์ภัยในความเกิดความตาย แล้วละจากเบญจกามคุณ อบรมจิตใจในทางอริยมรรค หากพุทธบุตรทั้งหลาย หมั่นภาวนาธรรมทั้ง ๘ ประการนี้โดยนมสิการแล้วไซร้ ย่อมฆ่าเสียอกุศลจิตทั้งผองอันนับไม่ถ้วนเข้าสู่โพธิธรรม สำเร็จพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณโดยพลัน ตัดขาดจากสังสารวัฏ สถิตในบรมสุขตลอดนิจนิรันดร แล.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จฯ เป็นองค์ประธานเบิกพระเนตรพระประธาน ๓ องค์
ณ อุโบสถวัดมังกรกมลาวาส เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๑

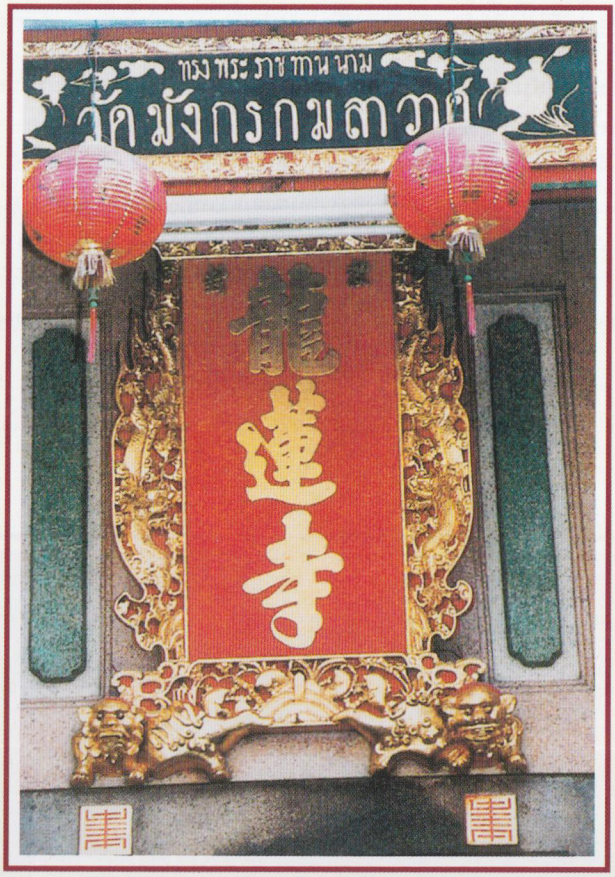

ISBN 974-272-546-2

พิมพ์ที่

บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

๖๕/๑๖ ถนนชัยพฤกษ์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

โทร. ๐ ๒๘๘๒-๑๐๑๐, ๐ ๒๔๒๒-๙๐๐๐

โทรสาร ๐ ๒๔๓๓-๒๗๔๒, ๐ ๒๔๓๔-๑๓๘๕

E-Mail : info@amarin.co.th **Homepage** : http://www.amarin.co.th

龍蓮禪寺

คณะผู้จัดทำ

คณะกรรมการและศิษย์
วัดมังกรกมลาวาส (เล่งเน่ยยี่)
ถนนเจริญกรุง กรุงเทพมหานคร